Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ 1411 ЙИЛ ЗУЛ-ҲИЖЖА, 16-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ САРАТОН, 10-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январда таваллуд топган | 1991 йил 29 июнь, шанба, 123-сон | НАРХИ обуначига 7 тийин, сотувда 10 тийин.

«ТОШКЕНТ ИШБИЛАРМОНЛАР УЧРАШУВИ»: ЯКУНЛАР ВА ИСТИҚБОЛЛАР

26 июнь куни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг мажлисида шу йил 18-22 июнда ўтказилган биринчи «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» якунлари чиқарилди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов бошқарди.

Мажлисда бўлиб ўтган учрашув республиканинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий турмушида муҳим аҳамиятга эга бўлганлиги, умуман унга боғланган умидлар ва режаларни оқлаганлиги таъкидлаб ўтилди. Ўзбекистон ССР ижтимоий-иқтисодий мустақиллик йўлидан ишонч билан бораётганини, халқаро бозорга дадил чиқаётганини мазкур учрашув тасдиқлади.

Учрашув хорижий ишбилармонларда катта қизиқиш уйғотди. Шуни айтиш кифояки, Тошкентга қирқ тўрт мамлакатдан 330 давлатлараро корпорациялар, фирмалар, компаниялар ва банкларнинг 500 нафардан ортиқ вакили келди. Учрашув давомида қирқта қўшма корхона барпо этиш тўғрисида битимлар тузилди, кўплаб яхши ният протоколлари имзоланди, уларнинг аксарияти амалда рўёбга чиқиши лозим. Мана шуларнинг ҳаммаси жаҳон мамлакатлари, уларнинг савдо-саноат доиралари, чет эллардаги ватандошларимиз бизга ғоят қизиқиб қарабгина қолмай, шу билан бирга ҳар томонлама ёрдам беришга тайёр эканликларидан ҳам дарак беради. Бу Ўзбекистон ССРнинг давлат мустақиллиги ҳақида республика Олий Кенгашининг сессиясида қабул этилган декларация амалда рўёбга чиқаётганлигининг яна бир ёрқин исботидир.

Ғарб ишбилармонлари Ўзбекистоннинг юксак иқтисодий имкониятларини, унинг бой табиий ресурсларини, республиканинг жадал суръатлар билан ривожланишга қодирлигини ўз кўзлари билан кўрганликлари муҳимдир. Бу эса Ўзбекистон ССР халқаро бозорга фақат анъанавий хом ашё билан эмас, шу билан бирга халқ хўжалиги ўнлаб тармоқларининг тайёр маҳсулоти билан фаол қўшилиш имкониятига эга эканлигидан далолат беради.

Республикада режалаштирилган ишларни тезроқ ҳал қилиш учун хорижий сармояларгина эмас, балки энг муҳими — илғор технологиялар, бозор эҳтиёжларини тезда ва самарали ҳисобга олиб, уни халқ истеъмол моллари билан тўлдира оладиган қўшма корхоналар зарур. Бундай ишларнинг намуналари ҳозирнинг ўзидаёқ мавжуд.

Ҳозир Ўзбекистон чет эллик савдо-саноат доиралари ва мижозлар билан мустақил ҳамкорлик қилишга тайёр эканлиги мажлисда алоҳида таъкидланди. Халқаро бозор — вужудга келган иқтисодий вазиятдан қутулишнинг, мушкул муаммоларни ҳал этишнинг, халқни озиқ-овқат, энг зарур моллар билан таъминлашнинг ва, ниҳоят, республикада барқарор вазиятни вужудга келтиришнинг тўғри ва соз усулларидан биридир.

Мажлисда турли йўллар билан фойда олиш мумкинлиги айтиб ўтилди. Фойда олишнинг энг осон ва унча истиқболли бўлмаган йўли у ёки бу турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришни монополия қилиб олган корхонанинг ўз маҳсулоти нархини оширишидир. Лекин «Совпластитал» каби бошқача йўл ҳам тутиш мумкин: у 2 апрелдан кейин оширилган барча маҳсулотларининг нархини мустақил равишда камайтирди. Юзаки қараганда, корхона бундан бир неча ўн миллион сўм зарар кўради, аммо нархнинг камайтирилиши қўшма корхонага амалда фойда келтиради, айни пайтда истеъмол бозоридаги кескинликни пасайтиради. Фақат соғлом рақобат тўпланиб қолган муаммоларни тез ва самарали ҳал этишга, ички бозорни ҳозир тақчил бўлиб қолган маҳсулотлар билан тўлдиришга қодирдир. Мувозий равишда бошқа вазифани ҳам ҳал этиш: тайёр маҳсулот билан халқаро майдонга чиқиш мумкин. Бу ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг, валюта олишнинг кафолатли йўлидир.

Бунга «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» ҳам кўмаклашди. Маълумки, республика вазирликлари ва идораларида бундай тадбирлар ўтказиш тажрибаси йўқ эди. Ишбилармонлар анжуманининг якунлари салмоқли эканлигига қарамай, Вазирлар маҳкамасининг мажлисида асосий эътибор камчиликларга қаратилди.

Хусусан, ўтган учрашув ҳеч истисносиз барча вазирликлар ва идоралар учун жиддий имтиҳон бўлганлиги таъкидланди. Бу синовдан уларнинг ҳаммаси ҳам ўта олмаганлиги тўғрисида мажлисда рўй-рост гапирилди. Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги, Қурилиш вазирлиги, Қурилиш... Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, «Узагрострой» гарчи кўп... корхоналар барпо этиш... ўз маҳсулоти билан ташқи бозорга муваффақиятли равишда чиқиш учун катта имкониятларга эга бўлсалар ҳам, музокаралардан четда турдилар. Айрим раҳбарлар чет эллик ишбилармонлар билан ўзаро манфаатли алоқани йўлга қўя олмадилар ва ҳатто бунга ҳаракат қилишга интилмадилар ҳам. Улар ва шу каби бошқа раҳбарлар аввалгидек истеъмолчилик фалсафаси билан яшаб, давлат маблағни беринглар, ресурсларни беринглар, деган хилдаги кайфиятда юришибди. Аммо ўзлари, жумладан, ишбилармонлик соҳасида ҳеч қандай ташаббус кўрсатаптилар.

Бу муҳим тадбирга расмиятчилик билан ёндошганлар қаттиқ танқид қилинди. Айрим раҳбарлар ўз олдиларига зиммаларига ҳеч қандай мажбуриятлар юкламайдиган муддаолар тўғрисидаги протоколлар имзолашни вазифа қилиб қўйдилар. Улар синовдан ўтган бюрократик машина ўзларининг яна чет элга боришларига, у ерда пировард натижада ҳеч қандай натижа бермайдиган юзаки музокаралар олиб боришларига имкон беради, деб ҳисобламоқдалар.

Энди бунга йўл қўйилмайди, деб таъкидлади ўз нутқида Ўзбекистон ССР Президенти. Бозор муносабатларига ўтиш, ташқи иқтисодий масалаларни ҳал қилишда республиканинг мустақиллиги мутахассисларнинг пухта тайёргарликка эга бўлишини, уларнинг тижорат битимларини муваффақиятли туза олишларини талаб қилади. Шу сабабли ёш мутахассислар ҳозирнинг ўзидаёқ, ҳеч пайсалга солмай менежмент, маркетинг, бизнес сирларини, мунтазам ўзгариб турадиган бозор талабларини ўрганишлари лозим. Учрашув чоғида бир қанча хорижий фирмалар билан аҳдномага эришилди. Бу аҳдномаларга мувофиқ улар ўзбекистонлик мутахассисларга бозор иқтисодиётининг сир-асрорларини ўргатишни ўз зиммаларига оладилар. Лекин бунинг битта шарти бор. Мутахассислар чет тилларни билишлари шарт.

Вазирлар маҳкамаси мажлисида яқинда ташкил этилган республика товар биржаси тўғрисида алоҳида гап бўлди. Бу — иқтисодий ривожланишнинг сифат жиҳатдан янги босқичи, хом ашё ва маҳсулотлар юқоридан тақсимлаб бериладиган буйруқбозлик-бюрократик тизимдан ҳақиқатан ҳам узоқлашишдир. Биржа ишини кучайтириш, унинг фаолияти соҳаларини кенгайтириш зарур деб топилди.

Айни пайтда, деб таъкидлашди сўзга чиққан кишилар, камчиликларга қарамай «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» республика иқтисодий турмушида кўп жиҳатдан бурилиш палласи бўлди. Шартномалар тузиш, қўшма корхоналар ва ишлаб чиқаришлар барпо этиш соҳасида бошланган катта иш аниқ натижа бериши керак. Ярим йўлда тўхтаб қолиб бўлмайди. Белгиланган режаларнинг ҳаммаси, иқтисодий жиҳатдан наф келтирадиган ишларнинг ҳаммаси, халқ турмушини яхшилашга кўмаклашиши лозим бўлган тадбирларнинг ҳаммаси амалда рўёбга чиқарилиши керак. Тошкент учрашуви Ғарбдаги йирик корпорациялар, компаниялар, фирмалар ва банклар Ўзбекистон билан тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қилишга тайёр эканлигини тасдиқлади. Республикадаги барқарор ижтимоий-сиёсий вазият, республика меҳнаткашларининг ўз турмушини ўзгартириб, уни яхшилаш истаги хорижий ишбилармонлар учун бу ерда асосий гаров бўлди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг қонуни

ОИТС БИЛАН КАСАЛЛАНИШНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА

1-модда. Ўзбекистон ССР фуқароларининг, Ўзбекистон ССРда яшаётган ёки турган бошқа иттифоқдош республикалар фуқароларининг, шунингдек ажнабий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юққан-юқмаганлигини (ОИТС билан касалланган ёки касалланмаганлигини) аниқлаш мақсадида тиббий текширувдан ўтиш, шу жумладан исми-шарифини сир сақлаган ҳолда ўтиш ҳуқуқи таъминланади. Соғлиқни сақлаш идоралари ва муассасалари текширилувчи учун ҳам, шунингдек тиббиёт ходимлари учун ҳам бундай текширувларнинг хавфсизлигини таъминлашлари шарт.

2-модда. Ўзбекистон ССР фуқаролари, Ўзбекистон ССР ҳудудида яшаётган ёки турган бошқа иттифоқдош республикаларнинг фуқаролари, шунингдек ажнабий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар, мазкур шахсларга одамнинг иммунитет танқислиги вируси юққан бўлиши мумкин деб ёки юққан деб тахмин қилиш учун тиббий ёки ёки ҳуқуқий руҳдаги етарли асослар мавжуд бўлган тақдирда, соғлиқни сақлаш идоралари ёки муассасаларининг қарорига мувофиқ тиббий текширувдан ўтишлари шарт.

Вирус юққанлиги аниқланган тақдирда Ўзбекистон ССР фуқаролари, бошқа иттифоқдош республикаларнинг фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар доимий истиқомат жойларида профилактика мақсадида кузатиб борилиши, ажнабий фуқаролар эса СССР ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда мамлакатдан чиқариб юборилиши керак.

Тиббий текширувдан ўтказиш ҳамда профилактика мақсадида кузатиб бориш қоидалари Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ушбу қонуннинг қоидаларига мувофиқ белгиланади ҳамда матбуотда эълон қилиниши ва танишиш учун очиқ бўлиши керак.

3-модда. Соғлиқни сақлаш идоралари ёки муассасалари маълум бир шахс хусусида тиббий текширувдан ўтказиш ёки уни профилактика мақсадида кузатиб бориш ҳақида қарор қабул қилган бўлсалар, ўша шахс ёзма чақирувга биноан соғлиқни сақлаш идоралари ёки муассасаларига келиши шарт.

Ўзбекистон ССР фуқаролари, Ўзбекистон ССР ҳудудида доимий яшаётган ёки турган бошқа иттифоқдош республикаларнинг фуқаролари, шунингдек фуқаролиги бўлмаган шахслар текширувдан ўтиш ёки профилактика мақсадидаги кузатиш учун узрли сабабсиз келмаганлари тақдирда прокурорнинг рухсати билан соғлиқни сақлаш муассасаларининг ходимлари томонидан, зарур ҳолларда эса, ўзлари яшаётган ёки турган жойдаги милиция идоралари ходимлари томонидан соғлиқни сақлаш муассасаларига келтириладилар.

Текширилувчи киши соғлиқни сақлаш идоралари ёки муассасаларининг қарорига рози бўлмаган тақдирда у юқори турувчи соғлиқни сақлаш идорасига ёки судга мурожаат қилиши мумкин.

Ўзига одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юқтирганлигини (ОИТС билан касалланганлигини) биладиган ҳамда профилактика мақсадидаги кузатувдан ва даволанишдан атайлаб бўйин товлаб юрган шахслар жиноий жавобгар бўладилар.

4-модда. Ушбу қонунда белгилаб қўйиладиган тартибда текширувдан ўтказилган шахсларнинг одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юқтирганлиги (ОИТС билан касалланганлиги) ҳақида маълумот олинган тақдирда бундай шахслар соғлиқни сақлаш идоралари ва муассасалари томонидан ушбу касаллик тарқалишининг олдини олиш чораларига риоя қилиш зарурлиги ҳамда атайлаб бошқа шахсни вирус юқтириш хавфи остига қўйганлик ва вирусни юқтирганлик учун жиноий жавобгар бўлишлари ҳақида ёзма равишда огоҳлантириладилар.

Ўзида ОИТС касаллиги мавжудлигини билган шахснинг бошқа шахсни атайлаб шу касаллик вирусини юқтириш хавфи остига қўйиши ёки уни юқтириши жиноий жавобгарликка сабаб бўлади.

5-модда. Ажнабий фуқаролар ОИТС бор-йўқлигини аниқлаш учун тиббий текширувдан ўтишдан, фуқаролиги бўлмаган шахслар эса касалликни юқтирганлиги ёки касаллик мавжудлиги туфайли профилактика мақсадидаги кузатувдан бўйин товлаганлари т а қ д и р д а «СССРдаги ажнабий фуқароларнинг ҳуқуқий ҳолати тўғрисида»ги 1981 йил 24 июнда қабул қилинган СССР қонунининг 31-моддаси биринчи қисми 2-бандига мувофиқ СССРдан чиқарилиб юборилиши мумкин.

Ўзбекистон ССР ҳудудида дипломатия имтиёзлари ҳамда дахлсизлигидан фойдаланувчи чет эл дипломатия ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг дипломатия ходимлари ҳамда бошқа шахслар фақатгина ўз розиликлари билан одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юққан-юқмаганлигини (ОИТС билан касалланганлиги ёки касалланмаганлигини) аниқлаш мақсадида текширувдан ўтказилиши мумкин. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги бундай шахсларга тиббий текширувдан ўтишни таклиф қилишдан аввал бундай таклиф хусусида Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар вазирлиги билан келишиб олади.

6-модда. Одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юққан-юқмаганлигини (ОИТС билан касалланганлиги ёки касалланмаганлигини) аниқлаш учун тиббий текширувдан ўтказилганлиги тўғрисидаги маълумотлар ва ушбу текширув натижалари тиббий сир ҳисобланади.

Бундай маълумотларни бериш ва улардан фойдаланиш тартиби Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тиббий текширувдан ўтказиш ҳамда профилактика мақсадида кузатиш қоидалари билан белгиланади.

(Давоми учинчи бетда).

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ. Гагарин районидаги «Советобод» давлат хўжалиги суғориладиган экин майдонларининг қарийб 400 гектарини бошоқли экинлар ташкил этади. Хўжалик соҳибкорлари буғдой ўримига киришдилар. Экин майдонларида уч комбайн ишламоқда. Қисқа вақтда 1252 тоннадан ортиқ ҳосилни йиғиштириш кўзда тутилган. Сўнгра бу майдонларга силос учун маккажўхори экилади.

СУРАТДА: (чапдан) бўлим агрономи Ҳайиттул Баҳодирова, бўлим бошлиғи Давлат Остонақулов ва бригадир Раҳмонбой Олтибоев.

И. ХУЖАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ЖУРНАЛИСТЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР Журналистлар уюшмаси кенгашининг пленуми 1990 йилги энг яхши журналистлик иши учун ўтказилган Бутуниттифоқ танловини якунлади. СССР Журналистлар уюшмасининг мукофотлари билан тақдирланганлар орасида Ўзбекистон ССРдан «Ёш ленинчи» рўзномасининг муҳаррири Жаббор Раззоқов бор. У ёшларнинг миллий республика рўзномасининг сифат жиҳатдан янги тоифасини яратганлиги, шу рўзномада эълон қилинган туркум мақолалари ва лавҳалари учун мазкур мукофот билан тақдирланди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг

ФАРМОНИ

ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ КОМПЛЕКСИ КОРХОНАЛАРИ, ТАШКИЛОТЛАРИ ВА БИРЛАШМАЛАРИНИНГ 1991 ЙИЛДА ВАЛЮТА РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ТАРТИБИНИ ЎЗГАРТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари, ташкилотлари ва бирлашмаларининг моддий-техникавий базасини ривожлантириш ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун қулай шарт-шароит яратиш мақсадида қарор қиламан:

1. СССР Президентининг «1991 йилда валюта ресурсларидан фойдаланишнинг алоҳида тартиби тўғрисида»ги 1990 йил 2 ноябрь фармонининг 3-моддаси (СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Кенгаши ахборотномаси, 1990 йил, 45-сон, 978-модда) қисман ўзгартирилиб, СССР ташқи қарзини тўлашни таъминлаш учун СССР ташқи иқтисодий фаолият банкига сотилиши шарт бўлган маҳсулотни (ишни, хизматни) экспорт қилишдан тушган валюта миқдори мулкчиликнинг шаклидан, қайси идорага ва ҳудудга қарашли эканлигидан қатъий назар деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари, ташкилотлари ва бирлашмалари учун уларнинг хориждан технологияларни, қишлоқ хўжалик техникасини, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш учун технология машина-ускуналарини, уларга эҳтиёт қисмларни, қишлоқ хўжалик экинлари уруғини, наслли қишлоқ хўжалик ҳайвонларини, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситаларини, ветеринария дори-дармонларини, қурилиш материаллари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш учун машина-ускуналарни сотиб олишга валюта харажатлари миқдорида камайтирилиши белгилаб қўйилсин.

СССР вазирлар маҳкамаси ушбу фармоннинг амалга оширилишини таъминласин.

2. Ушбу фармон чиқарилган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти **М. ГОРБАЧЕВ.**
Москва, Кремль.
1991 йил 27 июнь.

Водийларни кезганда...

ҚУЛОЛЧИЛАР АҲДИ

Риштон бадиий кулолчилик заводида тайёрланган буюмлар нафақат республикамизда, балки унинг ташқарисида ҳам маълум ва машҳур. Яқинда бу ерда «Гўзал», «Лола», «Оқшом» деб аталувчи совғабоп сопол идишларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилгач, маҳсулотлар тури 148 тага етди.

— Авваллари барча иш қўлда бажариларди, — дейди бош муҳандис Ҳакимжон Ўтанов. — Энди ишчиларимизга қудратли техника қанот бўлмоқда. Устига устак, корхона тўла қувват билан ишлаяпти. Жорий йилда 6 миллион 270 минг сўмлик маҳсулот тайёрланиб, савдо шохобчаларига жўнатилади.

Беш ойлик режа ошириб уддаланганини, Баҳодир Жумаев, Муҳаббатхон Холматова, Аъзам Муҳаммадалиев, Толибжон Муллажонов сингари кулолларнинг ғайрат-шижоати ана шу эзгу ниятнинг ушалишидан далолат бермоқда.

Неъматжон РАУФЖОН ўғли, ўқитувчи.

ҚИШЛОҚ ЧИРОЙ ОЧМОҚДА

«Пахтакор» жамоа хўжалигига қарашли Юввош қишлоғи йил сайин кўркамлашиб бормоқда. Чойхона, новвойхона, сартарошхона, ҳаммом, кутубхона, болалар боғчаси, мактаб унинг чиройига чирой қўшиб турибди. Яқинда икки қаватли 16 ҳужрали уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди. 360 ўринли билим даргоҳи биносини барпо этиш жадал бормоқда. Барча хонадонлар газлаштирилган, ичимлик сув муаммоси ҳал этилган.

Қишлоқда ўзбеклар, қирғизлар, тожиклар истиқомат қилишади. Улар тинч-тотув ҳаёт кечирмоқдалар, ҳалол меҳнат билан эл-юрт фаровонлигига баҳоли қудрат ҳисса қўшаётирлар.

Қўчқор ТЕШАБОЕВ, Марҳамат районидаги 18-ўрта мактабнинг катта ўқитувчиси.

ЮЗ ИШЧИГА — БИР БОШЧИ

Боғдод районидаги хўжалик ҳисобида ишловчи созлаш-қурилиш участкасида сурункасига икки йил режа уддаланмагач, бултур тажрибали мутахассис Замзамбой Қўлдошев раҳбар этиб тайинланган эди. Ҳозир бу ташкилот вилоятдаги илғор жамоалар сирасига киради. Сабаби — мавжуд ишлаб чиқариш кучларидан унумли фойдаланилгани ҳолда қисқа муддат ичида ёғочни қайта ишлаш, бетон тайёрлаш цехлари ишга туширилди, ғишт заводи барпо этилди.

— Республика Президентининг фармонига мувофиқ, районимизда 14.000 оилага уй-жой қуриш учун ер берилди,— дейди Замзамбой Қўлдошев.— Уларнинг оғирини енгил қилиш мақсадида қурилиш материалларини ўзимизда ишлаб чиқаришга аҳд этдик. Ўтган йили бир миллион 50 минг дона ғишт тайёрланганди. Жорий йилда ана шу кўрсаткич 2,5 ҳисса оширилади.

Жўрабой БОЛТАБОЙ ўғли, Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси, партия фахрийси.

ТЎҚҚИЗ МИЛЛИОН ҒИШТ

Навоий номли жамоа хўжалигида авваллари мўъжазгина ғишт пишириш цехи бўларди. Ўтган йили у заводга айлантирилди. Натижада 9 миллион донадан зиёд қурилиш хом ашёси тайёрланди. Бунинг эвазига 195 минг сўм фойда олинди. Унинг 60 минг сўми мукофот тариқасида ишчиларга тарқатилди.

Жорий йилда 14 миллионта ғишт ишлаб чиқарилади. Айни пайтда завод қошида оҳак ва алебастр тайёрлаш цехлари ишга туширилади. Янги бўлинмаларнинг ўзидан 300 минг сўмдан ортиқ иқтисодий самара олиш мўлжалланмоқда.

Қосимжон ТУРҒУНБОЙ ўғли, Зарарё районидаги Жомашўй қўрғон совети депутати.

ҚУШ КОРХОНА

Езёвон райони маҳаллий саноат комбинатида янги ишлаб чиқариш бўлинмалари ташкил этилмоқда. Қоратепа қишлоғидаги гилам тўқиш цехи — шулардан бири. Бу ерда ҳозир 17 нафар хотин-қиз иш билан банд. Раҳима Аҳмадалиева, Назира Мусажонова, Малоҳат Умарова, Карима Тожибоева, Азиза Назарова каби илғор тўқувчилар топшириқни зиёди билан уддалабгина қолмасдан, ёшларга касб сир-синоатини ҳам бажонидил ўргатмоқдалар.

Ўтган ойда қишлоқда яна бир цех иш бошлади. Унда сержило атлас тўқилмоқда.

Бўрибой РАҲМОНОВ.

ИЗЛАГАНГА ИМКОНИЯТ ТОПИЛАДИ

Бу фикрнинг тўғрилигини исботлаш мақсадида Избоскан районидан иккита мисол келтирмоқчиман.

Пойтуғ йигирув-тўқув фабрикасида асосан газлама, яъни хом ашё тайёрланарди. Бундан корхона ҳам, ишчилар ҳам дурустроқ наф кўришмасди. Директор А. Аҳмадалиевнинг тадбиркорлиги туфайли юқори самарадорликка эришишнинг эшиги очилди. Қандай қилиб дейсизми?

Аввало қийқимлардан халтачалар тикиш йўлга қўйилди. Харидор—Покистоннинг «Меркурий корпорейшн» фирмаси уларни сотиб олиб, бунинг эвазига Японияда ишлаб чиқарилган тикув машинасини юборди. Унинг қуввати ғоят юқори: 8 соат мобайнида 150 киши 1.000 дона кўйлак, шунча шортик тикиши мумкин.

Меҳнат аҳли янги дастгоҳ шарофати ила шу йилнинг ўзидаёқ 35 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўзламоқда.

Анваржон ҲАЛИМОВ.

УСТА

Бойсун районидаги Панжоб қишлоғида Нурмуҳаммад Назаров исмли киши яшайди. Лекин уни ҳамма камоли эҳтиром ила «уста» деб чақиради. Негаки, бу одам 37 йилдан буён қурувчи касбини ардоқлаб келмоқда. Ана шу муддат мобайнида у қурган иморатлар бир жойга жамланса, катта шаҳар бўлса керак-ов! Ахир Бойсун, Ангор ва Термизда барпо этилган маъмурий бинолар, мактаблар, болалар боғчалари, саноат корхоналарию турар жойларда устанинг қўл излари, қалб меҳри, кўз зиёси мужассам.

Гўзаллик бунёдкори, 13 фарзанднинг падари бузруквори Нурмуҳаммад Назаров ҳозир пенсияда бўлса-да, хонанишин бўлиб ўтиришни ёқтирмайди. У жонажон қишлоғини ободонлаштириш ишига қўлидан келганича кўмаклашмоқда, уй-жой тиклашда одамларга камарбаста бўлаяпти.

Ҳорманг, уста!

Аҳмад МУХТАРУЛЛИН, фахрий журналист.

ЛОЙИҲА

МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАР ИТТИФОҚИ ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА

«Мустақил давлатлар Иттифоқи тўғрисида шартнома» лойиҳаси эълон қилинмоқда. Лойиҳа республикаларнинг мухтор вакиллари, Федерация кенгаши томонидан ҳамда СССР халқ депутатларининг тўртинчи съезди тузган тайёргарлик комитети томонидан бир неча бор батафсил кўриб чиқилган, ўзгартиш ва аниқликлар киритилган.

Лойиҳа кўриб чиқиш учун республикаларнинг Олий Кенгашларига ва СССР Олий Кенгашига юборилди.

Ушбу шартномани имзолаган давлатлар,

давлат мустақиллиги ҳақида ўзлари эълон қилган декларацияларига асосланиб ва миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эътироф қилиб;

ўз халқларининг тарихий тақдирлари яқинлигини эътиборга олиб ва уларнинг Иттифоқни сақлаб қолиш ҳамда янгилашга бўлган ва 1991 йил 17 март референдумида изҳор этилган хоҳиш-иродасини бажариб;

дўстлик ва иноқликда яшашга интилиб, тенг ҳуқуқли ҳамкорликни таъминлаб;

ҳар бир шахсни ҳар томонлама камол топтириш учун шароит ҳамда унинг ҳуқуқлари ва эркинликлари учун ишончли кафолатлар яратиш истаги билан;

халқларнинг моддий-фаровонлиги ва маънавий ривожланиши, миллий маданиятларнинг бир-бирини ўзаро бойитиши, умумий хавфсизликни таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиб;

ўтмишдан сабоқлар чиқариб ва мамлакат турмушидаги ҳамда бутун дунёдаги ўзгаришларни эътиборга олиб,

Иттифоқдаги ўз муносабатларини янги негизларда қуришга қарор қилдилар ва қуйидагилар ҳақида бир битимга келдилар.

I. АСОСИЙ ҚОИДАЛАР

Биринчи. Шартномада қатнашувчи ҳар бир республика мустақил давлатдир. Совет Суверен Республикалари Иттифоқи (СССР) — тенг ҳуқуқли республикаларнинг бирлашуви натижасида тузилган ва шартнома қатнашчилари ихтиёрий равишда унга берадиган ваколатлар доирасида давлат ҳокимиятини амалга оширадиган мустақил федератив демократик давлатдир.

Иккинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўз тараққиётининг барча масалаларини мустақил ҳал этиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолиб, ўз ҳудудида яшовчи барча халқларга тенг сиёсий ҳуқуқларни ҳамда ижтимоий-иқтисодий ва маданий жиҳатдан ривожланиш имкониятларини кафолатлаб берадилар. Шартнома қатнашчилари умумбашарий ва миллий қадриятларни бирга қўшишга асосланиб иш тутадилар, ирқчиликка, шовинизмга, миллатчиликка, халқларнинг ҳуқуқларини чеклаш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қатъиян қарши чиқадилар.

Учинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар БМТнинг инсон ҳуқуқлари умумий декларациясига, халқаро ҳуқуқнинг ялпи эътироф қилинган бошқа меъёрларига мувофиқ инсон ҳуқуқлари устиворлигини энг муҳим қоида деб ҳисоблайдилар. Барча фуқароларга она тилини ўрганиш ва ундан фойдаланиш имконияти, ахборотдан бемалол баҳраманд бўлиш, дин эркинлиги, бошқа сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, шахсий ҳуқуқлар ва эркинликлар кафолотланади.

Тўртинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар фуқаро жамиятини шакллантиришни халқ ва ҳар бир киши эркинлиги ҳамда фаровонлигининг энг муҳим шарти, деб биладилар. Улар мулкчилик шаклларини ва хўжалик юритиш усулларини эркин танлаб олиш, умумиттифоқ бозорини ривожлантириш, ижтимоий адолат ва ҳимояланиш қоидаларини рўёбга чиқариш асосида одамларнинг эҳтиёжларини қондиришга интиладилар.

Бешинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар тўла сиёсий ҳокимиятга тўла-тўкис эгадирлар, ўз миллий-давлат ва маъмурий-ҳудуд тузилишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари тизимини мустақил равишда белгилайдилар. Улар ўз ваколатларидан бир қисмини шартномада қатнашувчи ва ўзлари таркибига кирган бошқа давлатларга топширишлари мумкин.

Шартнома иштирокчилари халқ вакиллигига ва халқларнинг ўз хоҳиш-иродасини бевосита изҳор этишига асосланган демократияни муштарак энг муҳим қоида деб тан оладилар, тоталитаризм ва бедодликка олиб борувчи ҳар қандай тамойилларга қарши кафил бўлиб хизмат қила оладиган ҳуқуқий давлатни барпо этишга интиладилар.

Олтинчи. Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар миллий анъаналарни сақлаб қолиш ва ривожлантиришни, таълим, соғлиқни сақлаш, фан ва маданиятга давлат мадади беришни энг муҳим вазифалардан бири деб ҳисоблайдилар. Улар Иттифоқ ва бутун дунё халқларининг инсонпарварлик руҳидаги маънавий қадриятлари ва ютуқлари жадал баҳам кўрилишига ва ўзаро бойитилишига кўмаклашадилар.

Еттинчи. Совет Суверен Республикалари Иттифоқи халқаро муносабатларда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг вориси бўлган мустақил давлат, халқаро ҳуқуқнинг субъекти тарзида иш кўради. Унинг халқаро майдондаги энг асосий мақсадлари мустаҳкам тинчликдан, қуролсизланишдан, ядро қуролини ва бошқа оммавий қирғин қуролларини тугатишдан, инсониятнинг жаҳоншумул муаммоларини ҳал этишда давлатларнинг ҳамкорлиги ва халқларнинг бирдамлигидан иборат.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар халқаро ҳамжамиятнинг тўла ҳуқуқли аъзоларидир. Улар иттифоқдош давлатлардан ҳар бирининг манфаатларига ва уларнинг умумий манфаатларига путур етказмай, Иттифоқнинг халқаро мажбуриятларини бузмай ажнабий давлатлар билан бевосита дипломатия, консуллик, савдо алоқалари ва бошқа алоқалар ўрнатишга, улар билан тўла ҳуқуқли ваколатхоналар айирбошлашга, халқаро шартномалар тузишга ва халқаро ташкилотлар фаолиятида қатнашишга ҳақлидирлар.

II. ИТТИФОҚНИНГ ТУЗИЛИШИ

1-модда. **Иттифоққа аъзолик**

Давлатларнинг Иттифоққа аъзолиги ихтиёрийдир.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар унга бевосита ёки бошқа давлатлар таркибида кирадилар. Бу эса уларнинг ҳуқуқларига путур етказмайди ва шартнома юзасидан олинган мажбуриятлардан халос қилмайди. Уларнинг ҳаммалари тенг ҳуқуқларга эгадирлар ва тенг мажбуриятларни зиммаларига оладилар.

Бири бошқа давлат таркибига кирадиган давлатлар ўртасидаги муносабатлар улар ўртасидаги шартномалар билан ва ўзи таркибига кирган давлатнинг Конституцияси билан тартибга солинади.

Иттифоқ ушбу шартномани тан олувчи бошқа демократик давлатларнинг кириши учун очиқдир.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар шартнома қатнашчилари белгилаган ва Конституцияда ҳамда Иттифоқ қонунларида мустаҳкамлаб берилган тартибда ундан эркин чиқиш ҳуқуқини сақлаб қоладилар.

2-модда. **Иттифоқ фуқаролиги**

Иттифоққа кирувчи давлатнинг фуқароси айни вақтда Иттифоқнинг фуқаросидир.

ССР Иттифоқининг фуқаролари Иттифоқ Конституциясида, қонунларида ва халқаро шартномаларида мустаҳкамлаб қўйилган тенг ҳуқуқларга, эркинликлар ва мажбуриятларга эгадирлар.

3-модда. **Иттифоқ ҳудуди**

Иттифоқ ҳудуди уни ташкил этувчи барча давлатларнинг ҳудудларидан иборатдир.

Шартнома қатнашчилари шартнома имзоланган пайтда улар орасида мавжуд бўлган чегараларни тан оладилар.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги чегаралар фақат улар орасидаги шартноманинг бошқа қатнашчилари манфаатларини бузмайдиган битимга мувофиқ ўзгартирилиши мумкин.

4-модда. **Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги муносабатлар**

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар ўртасидаги муносабатлар ушбу шартнома билан, СССР Конституцияси билан, уларга зид бўлмаган шартномалар ва битимлар билан тартибга солинади.

Шартнома қатнашчилари Иттифоқ таркибидаги ўз муносабатларини тенглик, суверенитетни, ҳудудий бирликни ҳурматлаш, ички ишларга аралашмаслик, низоларни тинч воситалар билан ҳал этиш, ҳамкорлик, ўзаро ёрдам, Иттифоқ шартномаси ва республикалараро битимлар юзасидан олинган мажбуриятларни виждонан бажариш асосига қурадилар.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар: ораларидаги муносабатларда куч ишлатмаслик ва куч ишлатиш билан дўқ қилмаслик; бир-бирининг ҳудудий яхлитлигига қасд қилмаслик; ўз ҳудудида ажнабий давлатларнинг қуролли бўлинмалари ва ҳарбий базалари жойлаштирилишига йўл қўймаслик, Иттифоқнинг мақсадларига зид келадиган ёки уни ташкил этувчи давлатларга қарши қаратилган битимларни тузмаслик мажбуриятини оладилар.

Иттифоқнинг қуролли кучларидан мамлакат ичкарисида фойдаланишга йўл қўйилмайди, уларнинг табиий офатлар ва экология фалокатлари оқибатларини тугатишда қатнашиши, шунингдек фавқулодда ҳолат тартиби тўғрисидаги қонунда кўзда тутилган ҳоллар бундан мустаснодир.

5-модда. **ССР Иттифоқи бошқарувидаги соҳа**

Шартнома қатнашчилари ССР Иттифоқига қуйидаги ваколатларни берадилар:

— Иттифоқ суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш; уруш эълон қилиш ва сулҳ тузиш; мудофаани таъминлаш ва Иттифоқнинг қуролли кучларига, чегара, ички, темир йўл қўшинларига раҳбарлик қилиш; қурол-яроғ ва ҳарбий техника ишлаб чиқишни ҳамда ишлаб чиқаришни уюштириш ва бу ишларга раҳбарлик қилиш.

— Иттифоқнинг давлат хавфсизлигини таъминлаш; Иттифоқнинг давлат чегарасини, денгиз ва осмон чегараси тартиботини белгилаш ва муҳофаза қилиш; республикалар хавфсизлик идораларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туриш.

— Иттифоқнинг ташқи сиёсатини амалга ошириш ва республикаларнинг ташқи сиёсий фаолиятини мувофиқлаштириб туриш; ажнабий давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан муносабатларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш; Иттифоқнинг халқаро шартномаларини тузиш.

— Иттифоқнинг ташқи иқтисодий фаолиятини амалга ошириш ва республикаларнинг ташқи иқтисодий фаолиятини мувофиқлаштириб туриш; халқаро иқтисодий ва молиявий ташкилотларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш, Иттифоқнинг ташқи иқтисодий битимларини тузиш.

— Иттифоқ бюджетини тасдиқлаш ва ижро этиш, пул чиқаришни амалга ошириш; Иттифоқнинг олтин заҳирасини, олмос ва валюта жамғармаларини сақлаш; космик тадқиқотларга, умумиттифоқ алоқа ва ахборот, геодезия ва картография, метрология ва стандартлаш тизимларига раҳбарлик қилиш; атом энергетикасини бошқариш.

— Иттифоқ Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш; Иттифоқ ваколатлари доирасида қонунлар қабул этиш ва республикалар билан келишиб олинган масалалар юзасидан қонун асосларини белгилаб бериш; олий Конституциявий назорат.

— Федерациянинг ҳуқуқни муҳофаза этиш идоралари фаолиятига раҳбарлик қилиш ҳамда жиноятчиликка қарши курашда Иттифоқ ва республикаларнинг ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари фаолиятини мувофиқлаштириб туриш.

6-модда. **Иттифоқ ва республикалар биргаликда бошқарадиган соҳа**

Иттифоқ ва республикаларнинг давлат ҳокимияти ҳамда бошқаруви идоралари қуйидаги ваколатларни биргаликда амалга оширадилар:

— Ушбу шартномага ва СССР Конституциясига асосланган Иттифоқ конституциявий тузумини ҳимоя қилиш; СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш.

— Иттифоқнинг ҳарбий сиёсатини белгилаш, мудофаани уюштириш ва таъминлаш тадбирларини амалга ошириш; армияга чақириш ва ҳарбий хизматни ўташнинг ягона тартибини белгилаш; республикалар ҳудудида қўшинларнинг фаолияти ва ҳарбий иншоотларнинг жойлаштирилиши билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этиш; халқ хўжалигини сафарбарликка тайёрлашни уюштириш; мудофаа соҳаси корхоналарини идора қилиш.

— Иттифоқ давлат хавфсизлиги стратегиясини белгилаш ва республикалар давлат хавфсизлигини таъминлаш; шартноманинг тегишли қатнашчиси розилиги билан Иттифоқнинг давлат чегарасини ўзгартириш; давлат сирларини сақлаш; Иттифоқ ташқарисига чиқарилиши мумкин бўлмаган стратегик заҳиралар ва маҳсулотлар рўйхатини аниқлаш; экология хавфсизлиги соҳасидаги умумий қоидалар ва меъёрларни белгилаш; парчаланадиган ва радиоактив материалларни олиш, асраш ва улардан фойдаланиш тартибини ўрнатиш.

— ССР Иттифоқининг ташқи сиёсий йўлини белгилаш ва шу йўлнинг ўтказилишини назорат қилиш; СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва манфаатларини, республикаларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини халқаро муносабатларда ҳимоя қилиш;

ташқи иқтисодий фаолият асосларини белгилаш; халқаро қарзлар ва кредитлар тўғрисида битимлар тузиш, Иттифоқнинг ташқи давлат қарзини тартибга солиш; ягона божхоналар иши; Иттифоқнинг иқтисодий зонаси ва денгизларнинг соҳилга яқин қисми табиий бойликларини муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланиш.

— Иттифоқнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти стратегиясини аниқлаш ва умумиттифоқ бозорини вужудга келтириш учун шароит яратиш; умумий валютага асосланган ягона молия, кредит, пул, солиқ, суғурта ва нарх сиёсатини ўтказиш; Иттифоқнинг олтин захирасини, олмос ва валюта жамғармаларини вужудга келтириш ҳамда улардан фойдаланиш; умумиттифоқ дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; Иттифоқ бюджетининг ижро этилиши ва пул чиқарилиши устидан назорат қилиш; маҳаллий ривожланиш ҳамда табиий офат ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш умумиттифоқ жамғармаларини вужудга келтириш; стратегик захираларни яратиш; ягона умумиттифоқ ҳисобини юритиш.

— Ёқилғи-энергетика захиралари соҳасида ягона сиёсат ва мувозанатни ишлаб чиқиш, мамлакатнинг энергетика тизимини, магистрал газ-нефть қувурларини, умумиттифоқ темир йўл, ҳаво ва денгиз транспортини бошқариш; табиатдан фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш асосларини белгилаш, сув хўжалигини ва республикалараро аҳамиятга молик бўлган (табиат бойликларини) бошқариш соҳасидаги ишларни мувофиқлаштириб туриш.

— Иш билан таъминлаш, аҳолининг кўчиб юриши, меҳнат шароитлари ва уни муҳофаза қилиш, ижтимоий таъминот ва суғурта, халқ таълими, соғлиқни сақлаш масалаларига оид ижтимоий сиёсат асосларини аниқлаш; фуқаролар бир республикадан иккинчисига кўчиб борганида пенсия таъминотининг ва бошқа ижтимоий кафолатларни сақлаб қолишнинг ягона тартибини белгилаш; даромадларни ва кафолатланган энг оз тирикчилик даражасини индекслашнинг ягона тартибини белгилаш.

— Фундаментал илмий тадқиқотларни уюштириш ҳамда фан-техника тараққиётини рағбатлантириш, илмий ва муаллим кадрлар тайёрлаш ҳамда уларни аттестациядан ўтказишнинг умумий қоидалари ва мезонларини белгилаш; даволаш воситалари ва усулларидан фойдаланишнинг умумий тартибини аниқлаш;

— миллий маданиятларни ривожлантиришга ва ўзаро бойитишга кўмаклашиш; оз сонли халқларнинг қадимий истиқомат муҳитини, улар иқтисодий ва маданий ривожланиши шароитини сақлаб қолиш.

— Иттифоқ Конституциясига ва қонунларига, Президент фармонларига, Иттифоқ ваколати доирасида қабул этиладиган қарорларга риоя этилишини назорат қилиш; умумиттифоқ криминалистика ҳисобот-ахборот тизимини вужудга келтириш; бир неча республикалар ҳудудида содир этилган жиноятларга қарши курашни уюштириш; ахлоқ тузатиш муассасаларини ташкил этишнинг ягона тартибини аниқлаш.

7-модда. **Иттифоқ давлат идораларининг ваколатларини ҳамда Иттифоқ ва республикалар давлат идоралари муштарак ваколатларини амалга ошириш тартиби**

Муштарак ваколат жумласига киритилган масалалар Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатлар ҳокимият ва бошқарув идоралари томонидан келишиб олиш, махсус битимлар тузиш, Иттифоқ ва республикаларнинг қонун асосларини ва шу асосларга мувофиқ республикаларнинг тегишли қонунларини қабул этиш йўли билан ҳал қилинади. Иттифоқ идоралари ихтиёрига берилган масалалар мазкур идоралар томонидан бевосита ҳал қилинади.

5 ва 6-моддаларга мувофиқ Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари қарамоғигагина ёки Иттифоқ ва республикалар идораларининг муштарак ваколати соҳасига ўтказилмаган ваколатлар республикалар қарамоғида қолади ва улар томонидан мустақил равишда ёки улар ўртасидаги икки томонлама ва кўп томонлама битимлар асосида амалга оширилади. Шартнома имзоланганидан кейин Иттифоқ ва республикалар бошқарув идораларининг ваколатларига тегишли ўзгартишлар киритилади.

Шартнома қатнашчилари шунга асосланадиларки, умумиттифоқ бозори қарор топган сайин иқтисодиётни бевосита давлат томонидан бошқариш соҳаси қисқариб боради. Бошқарув идоралари ваколатларининг зарур тарзда қайта тақсимланиши ёки ҳажми ўзгартирилиши Иттифоқни ташкил этувчи давлатларнинг розилиги билан амалга оширилади.

Иттифоқ идораларининг ваколатларини амалга оширишга ёки Иттифоқ ва республикалар идоралари муштарак ваколатлари соҳасидаги ҳуқуқларни бажариш ва мажбуриятларни ижро этиш масалаларига оид баҳслар муросага келтириш тартиб-қоидалари билан ҳал қилинади. Муросага келинмаган тақдирда баҳслар Иттифоқ конституциявий суди муҳокамасига топширилади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Иттифоқ идораларини биргаликда тузиш воситаси билан, шунингдек қарорларни келишиб олиш ва уларни ижро этиш махсус тартиб-қоидаси орқали Иттифоқ идораларининг ваколатларини амалга оширишда қатнашадилар.

Ҳар бир республика Иттифоқ билан шартнома тузиш орқали ўзининг айрим ваколатларини амалга оширишни Иттифоққа қўшимча равишда топширишни, Иттифоқ эса барча республикаларнинг розилиги билан ўзининг айрим ваколатларини бир ёки бир неча республика ҳудудида амалга оширишни шу республикаларга топшириши мумкин.

8-модда. **Мулкчилик**

Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатлар мулкнинг барча шаклларини эркин ривожлантириш ва ҳимоя этишни таъминлайдилар ҳамда ягона умумиттифоқ бозори доирасида корхоналар ва хўжалик ташкилотларининг фаолияти учун шароит яратадилар.

Ер, ер ости бойликлари, сувлар, бошқа табиий бойликлар, наботот ва ҳайвонот дунёси республикаларнинг мулки ва улар халқларининг даҳлсиз бисотидир. Улардан фойдаланиш, уларга эгалик қилиш ва уларни тасарруф этиш (мулкчилик ҳуқуқи) республикаларнинг қонунлари билан белгилаб қўйилади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари зиммасига юклатилган ваколатларни амалга ошириш учун зарур бўлган давлат мулки иншоотларини Иттифоққа бириктириб қўядилар.

Иттифоқ бошқарувидаги давлат мулки уни ташкил этувчи давлатларнинг муштарак мулки бўлиб, улардан умумий манфаатлар йўлида, шу жумладан қолоқ минтақаларни жадал ривожлантириш манфаатлари йўлида фойдаланилади.

Иттифоқни ташкил этувчи давлатлар Иттифоқнинг ушбу шартнома тузилган пайтда мавжуд бўлган олтин заҳирасида, олмос ва валюта жамғармаларида ўз улушига эга бўлишга ҳақлидирлар. Уларнинг хазиналарни янада кўпайтиришдаги ва улардан фойдаланишдаги иштироки алоҳида битимларда белгилаб берилади.

9-модда. **Иттифоқ солиқлари ва йиғимлари**

Иттифоқ давлат бюджетини ва Иттифоқнинг ваколатларини бажариш билан боғлиқ бўлган бошқа харажатларни пул билан таъминлаш учун республикалар билан келишиб белгиланадиган миқдорда Иттифоқ солиқлари ва йиғимлари, шунингдек уларнинг умумиттифоқ дастурларига улуши ажратмалари тайинлаб қўйилади. Мазкур ажратмаларнинг ҳажми ва нима мақсадга ишлатилиши Иттифоқ билан республикалар ўртасидаги битимларга мувофиқ уларнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти кўрсаткичларини ҳисобга олиб тартибга солинади.

10-модда. **Иттифоқ Конституцияси**

Ушбу шартнома Иттифоқ Конституциясининг асосидир.

11-модда. **Қонунлар.**

Иттифоқнинг қонунлари, уни ташкил этувчи давлатларнинг Конституциялари ва қонунлари ушбу шартноманинг қоидаларига зид бўлмаслиги лозим.

Иттифоқнинг ўз бошқарувидаги масалаларга оид қонунлари республикалар ҳудудида устун бўлади ва ижро этиш учун мажбурийдир.

Республиканинг Иттифоқ бошқарувига ўтказилган масалалардан ташқари барча масалаларга оид қонунлари республика ҳудудида устун бўлади.

Республика, башарти Иттифоқнинг қонуни ушбу шартномани бузадиган бўлса, республиканинг ўз ваколатлари доирасида қабул этган Конституциясига ёки қонунларига зид бўлса, ўз ҳудудида унинг амал қилишини тўхтатиб қўйишга ва бу хусусда норозилик билдиришга ҳақлидир.

Башарти республиканинг қонуни ушбу шартномани бузадиган бўлса, Иттифоқнинг ўз ваколатлари доирасида қабул этган Конституциясига ёки қонунларига зид бўлса, Иттифоқ бу хусусда норозилик билдиришга ва мазкур қонуннинг амал қилишини тўхтатиб қўйишга ҳақлидир.

Иккала ҳолатдаги баҳслар муросага келтириш тартиб-қоидалари билан ҳал этилади ёки Иттифоқ конституциявий судига берилади.

III. ИТТИФОҚ ИДОРАЛАРИ

12-модда. **Иттифоқ идораларини тузиш**

Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари халқларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин изҳор қилишини ҳамда Иттифоқни ташкил этувчи давлатларнинг вакиллари иштирокида тузилади. Бу идоралар ушбу шартноманинг ва Иттифоқ Конституциясининг қоидаларига қатъий мувофиқ равишда ишлайди.

13-модда. **ССР Иттифоқи Олий Кенгаши**

ССР Иттифоқининг Олий Кенгаши Иттифоқнинг қонун чиқарувчи ҳокимиятини амалга оширади, у икки палатадан: Республикалар Кенгаши ва Иттифоқ Кенгашидан иборат бўлади.

Республикалар Кенгаши республикаларнинг олий ҳокимият идоралари вакил қилиб юборган намояндалардан иборат бўлади. Республикалар Кенгашида республикаларнинг ва миллий-ҳудудий тузилмаларнинг шартнома имзоланган пайтда СССР Олий Кенгаши Миллатлар Кенгашидаги мавжуд миқдордаги депутатлик ўринлари сақланиб қолади.

Иттифоқ таркибига бевосита кирувчи республикадан шу палатанинг барча депутатлари масалаларни ҳал этишда битта умумий овозга эга бўладилар. Вакилларни сайлаш тартиби ва уларнинг нормалари республикаларнинг махсус битимида ва ССР Иттифоқининг сайлов қонунида белгилаб қўйилади.

Иттифоқ Кенгаши бутун мамлакат аҳолиси томонидан тенг сонли сайловчилар бўлган сайлов округларида сайланади.

Иттифоқ Олий Кенгашининг палаталари биргаликда СССР Конституциясига ўзгартишларни киритадилар; СССР таркибига янги давлатларни қабул қиладилар; Иттифоқнинг ички ва ташқи сиёсати асосларини белгилайдилар; Иттифоқ бюджетини ва унинг ижроси ҳақидаги ҳисоботни тасдиқлайдилар; уруш эълон қиладилар ва сулҳ тузадилар; Иттифоқ чегараларининг ўзгаришини тасдиқлайдилар.

Республикалар Кенгаши Иттифоқ идораларини ташкил этиш ва улар фаолиятининг тартиби тўғрисида қонунлар қабул қилади; республикалар ўртасидаги муносабат масалаларини кўриб чиқади; ССР Иттифоқининг халқаро шартномаларини тасдиқлайди; ССР Иттифоқи конституциявий судини сайлайди; ССР Иттифоқи Вазирлар Маҳкамасининг тайинланишига розилик беради.

Иттифоқ Кенгаши СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликлари таъминланиши масалаларини кўриб чиқади, Республикалар Кенгашининг ваколатига ўтказилган масалалардан ташқари барча масалалар юзасидан қонунлар қабул қилади.

Иттифоқ Кенгаши қабул қилган қонунлар Республикалар Кенгаши маъқуллагандан кейин кучга киради. Башарти Иттифоқ Кенгаши қабул қилган қонун Республикалар Кенгашида маъқулланмаса, у Иттифоқ Кенгашида такрор кўриб чиқилади ва шу палата депутатларининг камида учдан икки қисми тасдиқлашни ёқлаб овоз берган тақдирда кучга киради.

14-модда. **Совет Суверен Республикалари Иттифоқининг Президенти**

Иттифоқ Президенти — Иттифоқ давлатининг бошлиғидир, у олий ижроия бошқарув ҳокимиятига эга бўлади.

Иттифоқ Президенти Иттифоқ шартномасига, Иттифоқ Конституцияси ва қонунларига риоя этилишига кафил бўлади; Иттифоқ қуролли кучларининг бош қўмондони ҳисобланади; хорижий мамлакатлар билан муносабатларда Иттифоқ номидан иш кўради; Иттифоқнинг халқаро мажбуриятлари бажарилишини назорат қилади.

Президент Иттифоқ фуқаролари томонидан яширин овоз бериш йўли билан умумий, тенг ва тўғри сайлов ҳуқуқи асосида 5 йил муддатга ва сурункасига кўпи билан икки муддатга сайланади. Умуман Иттифоқда ва уни ташкил этувчи кўпчилик давлатларда овоз беришда қатнашган сайловчилар овозларининг ярмидан кўпини олган номзод сайланган ҳисобланади.

15-модда. **ССР Иттифоқи вице-президенти**

ССР Иттифоқининг вице-президенти ССР Иттифоқи Президенти билан бирга сайланади. Иттифоқ вице-президенти Иттифоқ Президенти берган ваколатга мувофиқ унинг айрим вазифаларини бажаради, СССР Президенти бўлмаган пайтларда ва у ўз вазифаларини бажариш имкониятига эга бўлмаганида унинг ўрнини босади.

16-модда. **ССР Иттифоқи Вазирлар Маҳкамаси**

Иттифоқ Вазирлар Маҳкамаси — Иттифоқ Президентига бўйсунадиган ва Олий Кенгаш олдида масъул бўлган Иттифоқ ижроия ҳокимиятининг коллегиал идорасидир.

Вазирлар Маҳкамаси Иттифоқ Президенти томонидан Иттифоқ Олий Кенгаши билан келишиб тузилади.

Иттифоқ Вазирлар Маҳкамасининг ишида республикалар ҳукуматларининг бошлиқлари ҳал қилувчи овоз билан қатнашишлари мумкин.

17-модда. **ССР Иттифоқининг конституциявий суди**

Иттифоқ конституциявий суди Иттифоқ ва республикаларнинг қонун ҳужжатлари, Иттифоқ Президенти ва республикалар Президентларининг фармонлари, Иттифоқ Вазирлар Маҳкамаси меъёрий ҳужжатларининг Иттифоқ шартномасига ва Иттифоқ Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқади, шунингдек Иттифоқ билан республикалар ўртасидаги баҳсларни ҳал этади.

18-модда. **Иттифоқ (федерация) судлари**

Иттифоқ (федерация) судлари — Совет Суверен Республикалари Иттифоқининг Олий суди, Иттифоқнинг олий ҳакамлик суди, Иттифоқ қуролли кучларидаги судлардан иборат.

Иттифоқ Олий суди ва Иттифоқ олий ҳакамлик суди Иттифоқ ваколатлари доирасида судлов ҳокимиятини амалга оширади. Республикалар Олий суд ва ҳакамлик идораларининг раислари лавозимларига кўра тегишли Иттифоқ Олий суди ва Иттифоқ олий ҳакамлик суди таркибига кирадилар.

19-модда. **ССР Иттифоқи Прокуратураси**

Иттифоқ қонун ҳужжатларининг бажарилиши устидан назоратни Иттифоқ Бош прокурори, республикаларнинг бош прокурорлари (прокурорлари) ва уларга бўйсунувчи прокурорлар амалга оширадилар.

Иттифоқ Бош прокурори Иттифоқ Олий Кенгаши томонидан тайинланади ва унга ҳисобот беради.

Республикаларнинг бош прокурорлари (прокурорлари) уларнинг қонун чиқарувчи олий идоралари томонидан тайинланади ва лавозимларига кўра Иттифоқ Прокуратураси ҳайъати таркибига киради. Улар Иттифоқ қонунларининг ижроси устидан назорат қилиш соҳасидаги ўз фаолиятида ўз давлатларининг қонун чиқарувчи олий идораларига ҳам, шунингдек Иттифоқ Бош прокурорига ҳам ҳисобот берадилар.

IV. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

20-модда. **Совет Суверен Республикалари Иттифоқининг расмий тили**

Республикалар ўз давлат тилини (тилларини) мустақил белгилайдилар. Шартнома қатнашчилари рус тилини Иттифоқнинг расмий тили деб биладилар.

21-модда. **Иттифоқ пойтахти**

Москва шаҳри ССР Иттифоқининг пойтахтидир.

22-модда. **Иттифоқнинг Давлат рамзи**

ССР Иттифоқининг Давлат герби, байроғи ва Мадҳияси бўлади.

23-модда. **Шартноманинг кучга кириши**

Ушбу шартнома Иттифоқни ташкил этувчи давлатларнинг ҳокимияти олий идоралари томонидан маъқулланади ва уларнинг мухтор делегациялари имзолаган пайтдан бошлаб кучга киради.

Шартномани имзолаган давлатлар учун ССР Иттифоқини ташкил этиш тўғрисидаги 1922 йил шартномаси шу кундан бошлаб кучини йўқотган ҳисобланади.

Шартнома кучга киргач, уни имзолаган давлатлар учун энг кўп қулайлик тартиби амал қила бошлайди.

Совет Суверен Республикалари Иттифоқи билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи таркибига кирувчи, аммо ушбу шартномани имзоламаган республикалар муносабатлари ССР Иттифоқининг амалдаги қонунлари, ўзаро мажбуриятлар ва битимлар асосида тартибга солиниши лозим.

24-модда. **Шартнома юзасидан масъулият**

Иттифоқ ва уни ташкил этувчи давлатлар қабул этилган мажбуриятларни бажариш учун ўзаро масъул бўладилар ва ушбу шартномани бузиш оқибатида етказилган зарарнинг ўрнини қоплайдилар.

25-модда. **Шартномани ўзгартириш ва тўлдириш тартиби**

Ушбу шартнома ёки унинг айрим қоидалари Иттифоқни ташкил этувчи барча давлатларнинг розилиги билангина бекор қилиниши, ўзгартирилиши ёки тўлдирилиши мумкин.

Зарурат туғилган тақдирда, шартномани имзолаган давлатлар ўртасидаги битимга биноан унга иловалар қабул этилиши мумкин.

26-модда. **Иттифоқ олий идораларининг давомийлиги**

Давлат ҳокимияти ва бошқарувининг узлуксизлигини таъминлаш мақсадида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг қонун чиқарувчи, ижрочи ва судлов олий идоралари Совет Суверен Республикалари Иттифоқининг олий давлат идоралари тузилгунга қадар ушбу шартномага ва СССРнинг янги Конституциясига мувофиқ ўз ваколатларини сақлаб қоладилар.

ОИТС БИЛАН КАСАЛЛАНИШНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бу маълумотларни ошкор қилишда айбдор бўлган тиббиёт ходимлари ва бошқа шахслар жиноий жавобгарликка тортилади.

7-модда. Ўз касбий вазифаларини яхши бажармаганлиги оқибатида шахсга одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юқишига (ОИТС билан касалланишга) сабаб бўлганлиги учун тиббиёт ва доришунослик ходимлари, шунингдек хизмат кўрсатиш соҳасининг тиббий ва косметик ишларни амалга оширувчи мутахассислари жиноий жавобгарликка тортиладн.

8-модда. Ўзбекистон ССР ҳудудида доимий яшайдиган Ўзбекистон ССР фуқаролари, бошқа иттифоқдош республикаларнинг фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини юқтирганлари (ОИТС билан касалланганлари) тақдирда тиббий ва ижтимоий ёрдам олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Уларнинг даволаш жойига бепул бориши ва у ердан бепул қайтиши таъминланади, шунингдек уларга амбулатория шароитида даволаниш учун бепул дорилар берилади. Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўн тўрт ёшга тўлмаган болалар билан касалхоналарда бирга бўлиш ҳуқуқига эга бўлиб, даволаниш муддатида ишдан озод этиладилар ва бу вақт учун уларга иш жойидан меҳнат қилиш қобилиятини вақтинча йўқотганлик нафақаси тўланади.

Ўзбекистон ССР қонунларида одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини юқтирган ёки ОИТС билан касалланган шахслар учун бошқа имтиёзлар ҳам белгиланиши мумкин.

Фақат вирус ташувчилар бўлганликлари ёки ОИТС билан касалланганликларига асосланиб, шахсларнинг (Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгаши тасдиқлаган ихтисослар рўйхатидан ташқари) ишдан бўшатилишига ёки уларни ишга қабул қилишдан бош тортишга, даволаш ва ўқув муассасаларига қабул қилишдан бош тортишга, болаларни мактабгача тарбия муассасаларига қабул қилишдан бош тортишга, шунингдек уларнинг бошқа ҳуқуқларини камситишга ва қонуний манфаатларини чеклашга, шунингдек касалликни юқтирган кишининг қариндош-уруғлари ва ёр-биродарларининг уй-жой ҳуқуқлари ва бошқа ҳуқуқ ҳамда қонуний манфаатлари камситилишига йўл қўйилмайди.

9-модда. Тиббий муолажа натижасида касаллик юққан Ўзбекистон ССРда доимий яшайдиган Ўзбекистон ССР фуқароларига, бошқа иттифоқдош жумҳуриятларнинг фуқароларига ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган тартибда пенсия таъминоти белгиланади.

10-модда. Тиббиёт ва доришунослик ходимларига хизмат вазифасини бажариш чоғида одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юқиши касб касалликлари жумласига киради.

11-модда. ОИТС билан касалланган беморларни одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини юқтирган шахслар касаллигини аниқлашни, даволашни ва уларга бевосита хизмат қилишни таъминлайдиган тиббиёт ходимларига ССР ва Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган имтиёзлар берилади.

12-модда. Ўзбекистон ССРнинг қуйидаги қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:

а) Ўзбекистон ССРнинг 1959 йил 21 майдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг жиноят кодекси (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, 1959 йил, № 6, 2-модда) қуйидаги мазмунда бўлган 101-2, 101-3, 101-4-моддалар билан тўлдирилсин:

«101-2-модда. Одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини ўзига юқтирган шахснинг кузатувдан ва даволанишдан атайлаб бўйин товлаши

Одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини ўзига юқтирганлигини (ОИТС билан касалланганлигини) биладиган шахснинг профилактика мақсадидаги кузатувдан, даволанишдан атайлаб бўйин товлаши,—

— уч йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади.

101-3-модда. Врачлик сирини ошкор қилиш

Ўз вазифасини бажариш туфайли одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини юқтирган-юқтирмаганликни (ОИТС билан касалланганлик ёки касалланмаганликни) аниқлаш мақсадида тиббий текширувдан ўтказиш ҳақидаги маълумотлар ва унинг натижаларидан хабар топган тиббиёт ходимлари ёки бошқа шахслар томонидан врачлик сирининг ошкор этилиши, —

— бир йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш, ёки худди шу муддатга ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм этиш ёки лавозимидан озод қилиш билан жазоланади.

101-4-модда. Тиббиёт ва доришунослик ходимларининг, шунингдек хизмат кўрсатиш соҳаси мутахассисларининг ўз вазифасини етарлича бажармаслиги

Тиббиёт ва доришунослик ходимлари, шунингдек хизмат кўрсатиш соҳасининг тиббиёт ва косметикага доир ишларни амалга оширувчи мутахассислари ўзларининг вазифаларини етарлича бажармасликлари шахсга одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вируси юқишига (шахснинг ОИТС билан касалланишига) сабаб бўлса,—

— бундай хатти-ҳаракатлар бир йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки худди шу муддатга ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм этиш билан жазоланади.

Худди шундай хатти-ҳаракатлар оқибатида икки нафар ва ундан ортиқ шахсга одамнинг иммунитет танқислиги вируси (ОИТС касаллиги) юқса,—

— икки йилдан беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки икки йилгача муддатга ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм этиш билан жазоланади»;

б) Ўзбекистон ССРнинг 1959 йил 21 майдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССР жиноят-процессуал кодексида (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, 1959 йил, № 6, 3-модда):

78-модданинг 2-қисми «101-1» рақамидан сўнг «101-2» рақами билан тўлдирилсин;

108-модданинг 4-қисми «101-1» рақамидан сўнг «101-2, 101-3, 101-4» рақамлари билан тўлдирилсин;

в) Ўзбекистон ССРнинг 1985 йил 13 декабрдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодекси (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, 1985 йил, № 35, 11-модда) қуйидаги мазмунда бўлган 50-1-модда билан тўлдирилсин:

«50-1-модда. ОИТС юққан-юқмаганлигини аниқлаш учун тиббий кўрикдан ўтказишда, шунингдек тиббий ва косметик муолажа ўтказишда хавфсизликни етарли даражада таъминламаганлик

ОИТС юққан-юқмаганлигини аниқлаш учун тиббий кўрикдан ўтказишда, шунингдек тиббий ва косметик муолажа ўтказишда хавфсизликни етарли даражада таъминламаслик, —

— мансабдор шахсларга сўмгача жарима солишга сабаб бўлади»;

г) Ўзбекистон ССРнинг 1970 йил 23 декабрдаги Соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонуни (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, 1970 йил, № 36, 8-модда); 1979 йил № 33, 6-модда) 19-моддасининг биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Врачлар ва бошқа медицина ходимлари, шунингдек доришунослар касблари билан боғлиқ бурчларини бажаришлари туфайли гражданларнинг касаллиги, медицина текширувидан ўтганлиги, шахсий ва оилавий ҳаёти ҳақидаги ўзларига аён бўлиб қолган маълумотларни ошкор қилишга ҳақли эмаслар. Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган ҳолларда врачлик сирини ошкор этиш жиноий жавобгарликка сабаб бўлади».

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг қарори

«ОИТС БИЛАН КАСАЛЛАНИШНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «ОИТС билан касалланишнинг олдини олиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни эълон қилинган пайтдан бошлаб амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасига:

Ўзбекистон ССРда ОИТС билан касалланишга қарши курашувчи ҳукумат комиссиясини тузиш; комиссия шу йилнинг охирига қадар Ўзбекистон ССРда ОИТС билан касалланишга қарши кураш давлат ҳаракат дастурини ишлаб чиқишда биринчи навбатда илмий-тадқиқот ишлари, моддий-техника таъминотига, маблағ билан таъминлашига доир масалаларни ҳал этиш, аҳолини санитария билимларидан хабардор қилиш ва ахлоқий тарбиялашни кучайтириш тадбирларнни кўзда тутиш;

б) одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги (СПИД касаллиги) вируси юқиши тарқалишининг олдини олиш ҳамда чегаралаш борасида халқаро ва жумҳуриятлараро ҳамкорликда республика иштирокини фаоллаштириш;

в) ОИТС касаллигининг олдини олиш ва унга қарши кураш бўйича республика, вилоят ва шаҳар марказлари ҳамда ОИТС лабораториялари биноларини лойиҳалаш, қуриш ва уларни зарур анжомлар билан жиҳозлаш учун маблағ ажратишни таъминлаш;

г) республика ОИТС маркази қошида стационар ва поликлиника бўлими ташкил этиш;

д) Тошкент шаҳрида ОИТС муаммоси бўйича илмий-тадқиқот институти очиш масаласини кўриб чиқиш;

е) одамнинг орттирилган иммунитет танқислиги вирусини юқтирган ва ОИТС билан касалланган шахсларни ижтимоий муҳофаза қилиш чораларини уч ойлик муддат ичида ишлаб чиқиш;

ж) «ОИТСга қарши кураш» хайрия жамғармаси очишни кўзда тутиш;

з) 1992 йилдан бошлаб СПИД касаллигининг олдини олиш ва унга қарши кураш марказлари ҳамда диагностика лабораторияларини чет эл жиҳозлари, техникаси, диагностика воситалари ва дори-дармонлар билан таъминлаш учун валюта ажратишни кўзда тутиш;

и) ОИТС билан касалланганлар ва ОИТС вирусини ташувчиларнинг меҳнатини қўллаш чеклаб қўйиладиган ихтисослар ва лавозимлар рўйхатини ишлаб чиқиш вазифалари топширилсин.

3. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ўзбекистон ССР Меҳнат вазирлиги Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгаши билан биргаликда бир ой ичида ОИТС билан касалланган беморларни ва одамнинг иммунитет танқислиги вирусини юқтирганларни текшириш, даволаш билан шуғулланадиган ва уларга бевосита хизмат кўрсатадиган тиббиёт ходимларига имтиёзлар бериш тартибини белгиласин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг раиси Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларининг 25 йиллигига

ЁҚҚАН ЧИРОҒИНГ ЎЧМАСИН

Республикамиз пойтахти аҳолиси бошига оғир кулфат тушган, ер ости ...лкиниишидан кўнгиллар вайрон, ...лар хонавайрон бўлган машъум, унутилмас йилда асос солинган ...кки жафокаш, заҳматкаш, забардаст рўзнома бугун айни навқирон йигит ёшини нишонламоқда. ...лар ўктамликда беназир қалам аҳлининг, журналистларнинг, ...ркорларнинг машаққатли меҳнатлари туфайли юз кўрганди, ўзининг илк сонлариданоқ муштарийлар қалбига йўл топганди, уларнинг меҳрини қозонганди. Шундан буён бу эгизак рўзнома қўлдан тушмай, тилдан тушмай севиб ўқилмоқда. Йилдан-йилга ўқувчилари ...пайиб бораяпти. Бу жамоанинг ...лари билан яшаётганидан, ...а сидқидилдан хизмат этишни ...нинг юксак, бурчига айлантирганидандир. Ҳозир бирон кун йўқ..., шу туйғу, шу ҳис «Оқшом» ходимларига бегона бўлган бўлса... Рўзномаларнинг шаклланишида, кенг муштарийлар оммасига эга бўлишида ёзувчи Саъдулла Каромат...нинг хизматлари беқиёс. ...ўлганлигини кўпчилик яхши эслайди. Биринчи муҳаррирнинг ...ини Шароф Убайдуллаев, Тўлқин Қоқбоев каби таниқли, забардаст журналистлар меҳр билан давом эттирдилар.

Муҳаррирлар ...да ...рор топган ўзига хос анъаналар иккала рўзноманинг ҳам ранг-баранг чиқишига, мавзулар хилма-хиллигини таъминлашга, унинг ўқишлилигини оширишга хизмат қилмоқда. Бу ерда баракали ижод этиб, оғир, машаққатли касбни улуғлаб келаётган Эркин Эрназаров, Солиҳ Ёқубов, Тўлқин Расулев, Тўхтамурод Тошев, Надежда Паняшкина, Эльвира Адайкина, Зуҳра Аъзамхўжаева сингари тажрибали журналистларнинг ўткир мақолалари, фельетонлари, лавҳа, очеркларидан тўлқинланмаган, кўнгли тўлмаган ўқувчини топиш мушкул. Улар самарали ижод қилиш билан бирга рўзноманинг янги бир ижодий авлодини ҳам тарбиялаб, вояга етказдилар. Иқтидорли ёшларга мураббийлик қилишди.

«Оқшом» ҳақидаги барча яхши гапларни айтиб ўтишга вақт етмас... Аммо бир нарса аён: рўзномага муштарийлар аллақачон ўз баҳосини бериб қўйишган, уни ўзларининг севимли ҳамроҳига айлантиришган. Қутлуғ кунда ижодий жамоага баркамоллик тилаб қоламиз. Ёққан чироғинг ҳеч қачон ўчмасин, «Оқшом».

Рустам АҲМАДАЛИЕВ.

СУРАТДА: рўзнома жамоаси.
Рустам ШАРИПОВ олган сурат.

46 йилдан сўнг

МУКОФОТЛАР СОҲИБЛАРИНИ КУТМОҚДА

Яқиндагина немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган буюк ғалабанинг 46 йиллиги нишонланди. Ватан озодлиги учун бўлган жангларда мамлакатимиздаги барча халқлар қатори минглаб ўзбекистонликлар ҳам катта жасорат кўрсатишганини унутмаймиз. 283 нафар ҳамюртларимизга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди, элликдан зиёди «Шуҳрат» орденларининг тўла соҳиблари бўлишди. Кўплаб азаматлар жанговар орден ва медаллар билан мукофотланишди.

Аммо ҳалок бўлиш, шунингдек ярадорлиги сабабли госпиталларга жўнатилиши, даволаниб чиққач бошқа ҳарбий қисмларга юборилиши оқибатида аввалги ҳарбий қисм билан алоқа узилиб қолганлиги натижасида ҳамон қанчадан-қанча жангчи орден ва медалларни ололган эмас, яъни мукофот эгасини кутмоқда.

Қуйида 1991 йилда СССР Мудофаа вазирлиги марказий архивида аниқланган (ҳозиргача тақдим этилмаган) орден ва медаллар соҳибларининг исму-фамилияларини келтиришни лозим топдик.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ:
Солиҳ Бобожонов,
Собир Исҳоқов,
Анвар Қурбонов,
Абдуғафур Жабборов.
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ:
Усмон Алимов,
Ориф Қурбонов,
Борот Жабборов,
Жалол Жабборов,
Расул Қорабоев,
Қувас Қаюмов.
АНДИЖОН:
Муллажон Обидов,
Маматқул Шодмонов,
Эрназар Қорабоев,
Абдураҳмон Қаюмов.
БУХОРО:
Ғаффор Жабборов,
Раҳим Қудратов.
ЖИЗЗАХ:
Турдиқул Қудратов.
НАМАНГАН:
Муҳиддин Исроилов,
Баҳриддин Қаюмов,
Турғун Қорабоев,
Абдуллажон Қорабоев.
САМАРҚАНД:
Дагар Муқимов,
Маманқул Қудратов.
СИРДАРЁ:
Раҳмонқул Азизов,
Абдуқаюм Қудратов.
СУРХОНДАРЁ:
Азим Абдурасулов.
ФАРҒОНА:
Бурҳон Бобоев,
Мўйдин Қорабоев.
ХОРАЗМ:
Юсуп Бобожонов.
ҚҚАССР:
Ражаб Бобожонов.

Булардан ташқари 23-артиллерия дивизия жангчиси Ҳамдам Деҳқонов, 91-танкчилар бригадаси танкчиси Ортиқ Шодмонов, 3-инженерлик-саперлар бригадаси жангчиси Маҳмуд Шодмонов, 73-ўқчи дивизия бўлим командири Рамазон Шоймардонов, 34-кавалерия дивизияси жангчиси Ҳазрат Муқимов, 19-алоҳида миномётчилар бригадасидан Абсаттор Мўйдинов, 44-пулемёт-артиллерия бригадасидан Розиқ Алимов, 290-ўқчи дивизиядан Соли Алимов, 136-ўқчи дивизиядан Йўлдош Бўрибеков, 89-гвардиячи танкчилар полкидан Муҳамед Қорабоев, 153-ўқчи дивизиядан Мамед Қорабоев, 50-гвардиячи ўқчи дивизиядан Тожибой Қорабоев, 8-гвардиячи отлиқлар дивизиясидан Жумабой Қорабоевларга ҳам орден ва медаллар тақдим этилмаган. Архив ҳужжатларида бу мард ва жасур жангчиларнинг уй адреслари ҳам ёзилмаган.

Ҳурматли ҳамюртлар! Юқорида келтирилган рўйхатдан ўзингиз, қариндошларингиз ёки танишларингиз исму шарифларини топсангиз, қуйидаги манзилгоҳга мурожаат этишингизни илтимос қиламиз: Тошкент вилояти, Пискент шаҳри, Бобур кўчаси, 93-уй. Мажид САМАДОВга.

Орден ва медалларнинг соҳиблари фронтдан қайтмаган ёки урушдан сўнг ҳаётдан кўз юмган бўлсалар, мукофотлар қаҳрамонларнинг ота-оналари ёки фарзандларига ёдгорлик сифатида тақдим этилади.

Мажид САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши ветерани.

Бизнинг мусоҳаба

Профессор Эргаш ОРИПОВ:

«ИЛМГА ФИДОЙИ ИНСОНЛАР КЕРАК»

Мамлакатимизда кўзга кўринган забардаст кимёгар олим Эргаш Орипов муборак олтмиш ёшга кирдилар. Салкам қирқ йил мобайнида қилинган қаттиқ меҳнатнинг натижаси ўлароқ у кишининг ўзига хос илмий мактаби шаклланди, кашфиётлар яратилди, шогирдлар тарбияланди. Ўлкамизда илк бор кимёнинг адсорбция (ютилиш) жараёнлари соҳасида мукаммал, сермаҳсул изланишлар олиб борилиб, қатор муваффақиятларни қўлга киритилди. Олим ва у киши етакчилик қилаётган жамоа қаламига мансуб 29 китоб чоп этилди. Олтмишдан зиёд фан номзоди докторлари тарбияланди. Ишлаб чиқаришга жорий қилинган таклифлардан йилига олинаётган соф даромаднинг ўзи икки миллион сўмдан зиёддир.

СССР Фанлар академиясининг адсорбция бўйича илмий кенгаши аъзоси Эргаш Орипов 500 дан ортиқ асар муаллифидир. Илм йўлига қадам қўйган ҳар бир йигит-қиз учун у кишининг ҳаёт йўли ибратга арзийди. Шу боис жамоатчи мухбир Муҳаммад ҲАМРОЕВнинг таниқли олим Эргаш ОРИПОВ билан қилган суҳбатини азиз муштарий билан баҳам кўрмоқликни лозим топдик.

— Домла, ҳозирги кунда халқ хўжалиги, умуман иқтисодимиз инқирозга юз тутаётган паллада илму фаннинг аҳволи не кечади! Фан тараққиётининг йўлига ғов бўладиган сабаблар мавжудми!

— Бозор иқтисоди барча соҳа қатори илму фан ишхоналарининг дарвозаларини ҳам тақиллатган бир маҳалда, ишлар чачава демаймиз-у, аммо бутун мамлакат фанний ташкилотлари бу шароитга тайёр эмас, деб ўйлайман. Чунки биз узоқ йиллар давомида давлат хазинасидан бемалол бўлмаса-да, анча дуруст фойдаланиб келдик. Энди аҳвол тамоман бошқача. Шунча йиллар маошни-ку қўя туринг, алалу, унвону шуҳратга бурканиб, дўппини ярим та қўйиб юрган баъзи олимларнинг дўпилари тор келиб қолса керак назаримда. Бу тоифадагиларни ўз ихтиёри билан боқувда олган Фанлар академияси энди ҳар бир азмойишгоҳнинг маҳсулдорлиги, халқ хазинасидан тадқиқотлар учун сарф қилаётган ҳар бир тийинни ҳисоб-китоб қилишни лозимга ўхшаб қолди. Лўндароқ қилиб айтганда, илмий изланишнинг натижалари яққол кўзга ташланадиган иккита йўл мавжуд. Биринчиси, хоҳ назарий, хоҳ амалий жиҳатдан бўлсин — жиддий (фундаментал) тадқиқот бўлмоғи ва у илму фанни маълум даражада олға силжитиши керак. Иккинчиси, бевосита ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган ҳолда янгидан-янги тадқиқот натижаларини жорий қилиб, мевасидан баҳраманд бўлиб турилса. Ростини гапирсак, на у йўлигу на бу йўлик тадқиқотлар кўпайиб кетди, жудаям майдалашиб кетдик.

— Сиз бошлиқ азмойишгоҳда «жон ато қилиниб», ишлаб чиқаришга тадбиқ этилган кашфиётларнинг тақдири қандоқ!

— Фарғонадаги чўнг кимё корхонаси — «Оргсинтез»да нефть мойларини тозалаш жараёнлари учун таклиф қилган ишларимиз самара бераяпти. Оҳангаронда қурилиш пластмассалари заводида ишлаб чиқаришга янги тўлдирғичини тавсия этдик. Аслида улар тўлдирғич ўрнида ишлатадиган тошпахтани Россиядан олишарди. Бундан ташқари, Тошкент экскаватор заводига экскаваторларнинг гидравлик системасидаги мойларини тозаловчи янги мослама (адсорбер) тавсияси. Натижа ёмонмас: экскаваторнинг узоқ ишлаши учун жуда ҳам зарур бўлган металл қисмларнинг ейилиши камайди. Ҳозир жамики экскаваторларни шундай мослама билан жиҳозлаш режалаштирилмоқда.

— Кечирасиз, домла, Оҳангарон қурилиш пластмассалари заводига Россиядан тошпахта келиши тўхтамаганида, сизнинг таклифингизга эҳтиёж сезилмасмиди деймам...

— Балким. Умумий ҳисобда ҳозиргача ишлаб чиқаришга таклиф қилинган 40 кашфиётдан энди тўрттаси жорий этилди. Шуларнинг ўзидан олинган соф даромад йилига 2 миллион сўмни ташкил қилади.

— Таклифларингизнинг ўндан бири ишлаб чиқаришга жорий қилинишини қандоқ тушунмоқ керак! Олдингдан оққан сув...

— Шундай деса ҳам бўлаверади. Бошқа бир масала: корхона — давлатники. Биз уни бошқарамиз, ишлаймиз, маош оламиз. Даромад — давлатга. Зарар кўрадиган бўлса ҳам давлат кўради, биз эмас. Шу сабабли астойдил жон куйдирмаймиз. Шахсий корхона бўлганда эди, ҳар қандай таклиф инобатсиз қолмасди.

Сиз менга айтинг-чи, янги таклифларни ишлаб чиқаришга жорий қилмагани учун бирор корхона бошлиғи жазоландими! Йўқ! Ҳукумат раҳбарлари бу масалани кун тартибига кескин қўймоқлари керак. Ана шу лоқайдлик, бепарволик ишлаб чиқариш тараққиётига ғов бўладиган асосий тўғондир. Бизнинг даққиюнусдан қолган ишлаб чиқариш корхоналаримиз шул сабаб тошбақа мисол судралиб, зўрға нафас олмоқда.

— Илм билан жиддий шуғулланмоқчи бўлган ёшлар қандай фазилатларга эга бўлишлари керак!

— Аввало эътиқод зарур. Мен шу ўринда яна бир муҳим шартни айтмоқчиман. Инсонда уни бутун ҳаёти давомида бир дақиқа ҳам тарк этмайдиган туғма фазилатлар учрайди. Ҳалолликни шундай туғма фазилатлардан деб биламан. Ҳалол одам қаерда, қай шароитда бўлишидан қатъий назар, пок бўлиб қолаверади. Илмдаги ҳалолликни эса ҳалолликнинг олий чўққиси деб биламан. Қаттиқ эътиқод билан илм йўлига кирган ҳалол одамнинг қалби ҳамиша имон нурлари ила мунаввардир.

Илм билан шуғулланишни қатъий мақсад қилган ҳар бир инсон ортиқча молу давлат ҳирсидан воз кечиши керак. Чунки илмда баҳоли қудрат яхши яшаш мумкин, лекин бойлик тўплаш имконияти йўқ.

Камида иккита хорижий тилда мукаммал сўзлашиш қобилиятига эга бўлиш зарур, деб ўйлайман. Атрофдагилар (кенг дунё миқёсида) нима иш билан шуғулланаётганликларидан бохабар бўлиш зарур. Изланиш дарди сизни бир дақиқа ҳам тарк этмасин...

— Илм кишилари умр бўйи қилган меҳнатларининг эътироф этилишини ҳам истасалар керак!

— Албатта! Ҳар бир инсон қайси касбда ишлашидан қатъий назар, ўз меҳнатининг эътирофини хоҳлайди. Илм кишиси меҳнатининг эътироф қилиниши икки хил бўлади. Биринчиси — халқ томонидан, айтайлик, маълум соҳадаги олимлар тарафидан эътироф қилиниши; мамлакатдаги ёки чет элдами, қаерда бўлишидан қатъий назар, шу соҳа олимлари сизнинг ишларингиз билан танишиб, доимий равишда сиз билан мулоқотда бўлиб, маслаҳатлашиб турадилар. Иккинчи ҳолат эса олимнинг расмий равишда ҳукумат томонидан эътироф этилиши. Сиз академик ё мухбир аъзосисиз, унвонлар, қўша-қўша орден, медаль дегандек... Аммо ўз соҳангиз бўйича мутахассислар сизга жуда камдан-кам мурожаат қилишади. Бундан кўра бошқа бирор оддий фан номзоди билан мулоқотда бўлишни афзал кўрадилар. Ана шундай машҳурликдан худо сақласин.

— Нега сизга шунча меҳнатингиз учун на бирор унвон ёки орден берилди, на академия аъзолигига сайландингиз!

— Юқоридаги фикрларим қисман шу саволингизга ҳам жавоб бўлади менимча. Меҳнат қилиб, меҳнатимизга яраша эътироф қилинганмиз. Сиз айтган омад ҳаммага ҳам кулиб боқавермас экан. Масалан, Самарқанддаги қоракўлчилик илмий-тадқиқот институтида ишлайдиган бир олим қўша-қўша орден у медаль, унвон ва ҳатто Беруний номидаги Давлат мукофоти ҳам олган экан. Илм йўлига энди қадам қўйган бирқанча ёшларни ярим йўлда ташлаб, чирқиратиб қўйиб, Москвага жўнаб қолган. Омаднинг кулиши бундан ортиқ бўладими! Москва ҳар қандай одамни ҳам қабул қилавермайди. У кишини қабул қилган, иш билан таъминлаган.

— Сиз ўз устозларингиздан розимисиз!

— Минг бора розиман. Устозим академик В. Каргин олтмишинчи йилларда менга жуда катта ёрдам қилган. Илмда ўз йўлимни топиб кетишимда кўмаклашган. Ўзбек коллоид кимёгарлари мактабининг раҳбари, устозимиз академик Карим Содиқович Аҳмедовдан умрбод миннатдорман. Мен ўзимни ҳозиргача шу мактаб ўқувчиси ҳисоблайман.

— Бўш вақтларингизда нима билан шуғулланасиз!

— «Бўш вақтнинг ўзи борми?» — деб сўранг. Дам олган пайтларим классик адабиёт намуналарини мутолаа қиламан. Машраб, Лутфий ғазалларини ёқтираман. Озарбайжон муғомлари, Туркман айдимлари, шашмақомни соатлаб тинглашдан чарчамайман.

— Шеър ёзишдан хабарингиз борлигини биламан, аммо сизни моҳир машшоқ деб ҳам эшитдим.

— Йўқ, ундай эмас. Мен ёшлигимда қамишдан най, кейинчалик сурнай ясашни машқ қилганман. Шуниси қизиқки, ясаган асбобларимни чалишга уринмаганман, уни ўртоғим чаларди. Жуда қобилиятли чиқди азамат. Кейинчалик машҳур сурнайчи бўлиб кетди.

Гап келиб қолди, бир нарсани айтай. Ҳозирги ёшларимиз ота-боболаримиздан қолган меросимизни авайлаб сақлаш, унга сайқал беришдек муқаддас вазифани унутгандек туюлади менга. Ҳаммаёқни шовқин босиб кетди, электр мусиқа асбоблари қулоқни қоматга келтиради. «Чўли ироқ»у «Ажам»ни бир йилда бир англасак ҳам катта гап.

— Домла, мазмунли суҳбатингиз хотимасида Сизга яна бир савол: ҳеч гуноҳ иш қилганмисиз!

— Гуноҳ деганда нимани назарда тутаяпсиз? Ёлғон сўзлашми, ёмон йўлга юришми, бировнинг кўнглини ранжитишми? Хуллас, қандай гуноҳлигини мен аниқ билишим керак.

— Ҳаётда инсон ўзининг бирор ишини катта гуноҳ деб ҳисоблаши мумкин, аммо уни бошқалар билмасликлари эҳтимол...

— Ҳа, майли. Сизнингча бўла қолсин. Умуман мен каттароқ, гапирсa арзийдиган гуноҳ қилганим йўқ. Мабодо, билибми, билмайми гуноҳ қилган бўлсам, «Фойдали илмларни ўргатувчи одамнинг гуноҳи кечирилишини сўраб, ҳар бир нарса, ҳатто денгиздаги балиқлар ҳам истиғфор айтадилар» деган ҳадис бор.

— Суҳбат учун раҳмат. Юз йил яшанг, домла!

— Иншоолло, айтганингиз ...ни.

БУГУН: «Народное слово» саҳифаларида

«Тил — маданият кўзгуси» сарлавҳаси остида Ўзбекистон ССР Президент Кенгашида ...либ ўтган мажлисдан ҳисобот, фалсафа фанлари номзоди Э. Аҳмедованинг маданият соҳаларига бағишланган мақоласи биринчи саҳифадан ўрин олган.

«ОИТС билан касалланишнинг олдини олиш тўғрисида» Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қарорини иккинчи саҳифада ўқишингиз мумкин.

...ССР Фанлар академияси ...сафа ва ҳуқуқ институти ...ектори, Президент Кенгаши аъзоси, УзССР Ёшлар ташкилотлари комитети раиси А. ...дов ва УзЛКСМ Марказий комитети секретари И. Бибиниинг Совет ёшлари куни муносабати билан газета мухбири саволларига қайтарган жавоблари учинчи саҳифада ...лашган.

Тўртинчи саҳифада анъанавий телекурьер мажмуаси ва ...нома ўтказган тадбир ҳақидаги ...ти билан танишасиз.

Хўжа Насриддин гурунгхонасида

АЛДАРКЎСА КЕТИБ ҚОЛДИ

Бир гурунглашиб, хумор ёзди қилайлик, деб Алдаркўсани чорпоямга таклиф этгандим. Жума куни халтасини орқалаб келиб қолди. Лўлаболишга ёнбошлаб ҳангомани бошладик. Ўзиям меҳмонимнинг халтаси тушмагур «безразмерний» эканми, ёлғонларнинг бирини тугатиб, бошқасини чиқариб ташлайверди. Айтган гапларига кулавериб-кулавериб ҳолдан тоймаган одам қолмади ҳисоб. Аммо Пахтачидан келган Тожибой Тангиров ва унинг бир гуруҳ шериклари негадир ҳўнграб-ҳўнграб йиғлашарди.

— Ажабо, — дедим ёқамни ушлаб. — Алдар айтган ҳангомаларга Хўжа Насриддин деган номим билан мен кулавериб йиқилиб қолдим-у, бу одамлар нега бир четда ўтириб олиб, азага келган хотинлардек бор овоз билан додлаб йиғлашади? Яқинроқ бориб:

— Бу ер йиғихона эмас, кулгихона, жиянлар! Йиғлагани келган бўлсангизлар, бизга халақит бермай, бошқа жой топинглар, — дедим.

— Э, афанди бува, — деб гап бошлашди улар. — Билсангиз, қадримизга йиғлаяпмиз, қадримизга! Кўсангиз бизнинг Калинин номли жамоа хўжалигимиздаги алдоқчилар олдида ип эшолмаса ҳам унга кўрсатилаётган иззат-икром осмон қадар экан. Аммо мингта Алдарни бир чўқишда қочирадиган ҳамқишлоқларимизга ҳеч ким эътибор бермайди. Шундай бўлгач, биз йиғламай ким йиғласин, ахир? Агар улар тўқиган ёлғонлардан бир шингил эшитсангиз, ўзингиз ҳам тан берасиз.

— Бош устига! Қани эшитайлик-чи.

— Ҳангомани қишлоғимиз йўлларини асфальтлашда рўй берган воқеадан бошлайлик. 1988 йилмиди-ай, хўжалигимизда бу иш билан шуғулланувчи махсус бригада тузилди. Ўшанда бошқарувимиз ёлғончилари куппа-кундуз куни ҳаммамизни алдаб, на аризалари, на бошқа ҳужжатлари бўлмаган, номи бору ўзи йўқ бир гуруҳ одамларни ҳеч қандай умумий йиғилишсиз жамоа аъзолигига қабул қилишиб, бор кишилар қаторига қўшиб қўйишди. Аммо шу «бор» деганларимизнинг ҳам айримлари ғирт ёлғончи. Мисол учун 15 яшар тирранча — Сервер Ғаффоровни олайлик. У 1988 йилнинг баҳорида ҳам Оқтош шаҳридаги 5-ўрта мактабнинг 8-синфида ўқиганлиги, ҳам хўжалигимизда асфальтчи бўлиб ишлаганига ҳаммани ишонтириб, 2.327 сўм маошни қуртдек санаб олди. Кейин бу азамат ёзги таътил чоғида (ҳар ҳолда ўқувчи-да) дам олди-ю сентябрда 8-ҳунар-техника билим юртига кириб, ўқий бошлади. Бироқ устамонлигини қарангки, худди шу сентябрь ойидан то декабрь ойигача йўлсозлар билан ишладим, деб алдаб, хўжалигимиз кассасидан нақд 2.065 сўмни олиб ҳамёнига урди. Кўрдингизми, Афанди бува, бизда қанақа моҳир алдоқчилар бор! Бу Сервержон деганимизнинг таланти туғма-да, бўлмаса муштдек бўлиб бутун бошли хўжалик раҳбарларини чув тушириб катармиди?!

— Оббо тирранча-ей, мана буни чинакам алдоқчи деса бўлади!

— Ҳа, ўлманг, айтдик-ку тан берасиз деб. Бизнинг яна бир ном чиқарган алдоқчимиз Элмидор Маметов бўладилар. У кишининг ҳам маҳоратларига қойил қолмай илож йўқ. Аслида 1988 йил мобайнида Зирабулоқ пахта тозалаш заводида ишлаб маош олган бўлсалар ҳам бизнинг хўжалик раҳбарларини «асфальтчиларингиз билан то чўзилиб ётиб қолгунча ишлаганман» деган гапга ишонтириб 7.209 сўм 26 тийинни ундирдилар.

— Яшавор-е, азамат!

— Буниси ҳали холва, Афанди бува! Биз сизга айтсак, яна бир машҳур ёлғончимиз бору лекин уни ҳали ўзимиз ҳам кўрганимиз йўқ. У ярим тундами ё кундузими хўжалигимизга келган-у мана-ман деб кўксига уриб юрган бошлиқларимизни лақиллатиб кетган. 1988 йилда 331 кун, кейинги йилда 312 кун ишлаганман, деб жами 15.164 сўмни ундирган-де, кўздан ғойиб бўлган. Ҳужжатларда Фаври Нажмиддинов деб қайд этилган. Бу ноёб ёлғончини топишга ёрдам берсангиз, бир умр дуойингизни қилардик.

— Иншоолло, қидирсак, топилғуси, деб умид қиламиз!

— Афанди бува, бу айтганларимиз хамир учидан патир. Ёлғончиларимизнинг қилмишларини гапираверсак, «Минг бир кеча» бўлиб кетади. Аммо улардан яна биттаси ҳақида ахборот бермасак, ҳикоямиз чала бўлиб қоладиганга ўхшайди. Бу алдоқчимиз асфальтчилар бригадаси бошлиғи Эмирхон Мустафоевнинг умр йўлдоши — Гулнор Казим бўладилар. Ҳа, ҳа, тааж жубланманг. Аёл киши. Лекин аёл бўлсалар ҳам Сизнинг Алдаркўсангизни ярим йўлда қолдириб кетадилар. Улар икки йилда 643 кун ишладим, дея ёлғонни дўндириб, 15.231 сўм 31 тийин ақчали бўлдилар. (Тўғри, Сервер Салametовнинг ёзма тушунтиришича, бу опахон асфальт ишларига бавосита қатнашмаган бўлсалар ҳам меҳнатчиларга ошпазлик қилиш, чой қайнатиш каби енгилроқ юмушлар билан шуғулланганлар. Агар бу гап рост бўлса, шу иш учун ҳақ олишлари керак эди. Лекин...)

Бу ёлғончи аёлимизнинг дув-дув гап бўлаётган қилмишлари шугина эмас. Улар аслида 1942 йилда туғилган бўлсалар ҳам, 1940 йилда таваллуд топганларига мутасаддиларни чиппа-чин ишонтириб, 5 болали аёлларга бериладиган имтиёзга мувофиқ 1990 йилдан бери 120 сўмдан қарилик нафақасини ҳам олиб турибдилар!

— Бу деймаи, устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деган гап бор. Эркагу хотин алдоқчиларингизнинг мураббийлари ҳақида ҳам бир-икки оғиз...

— Тушунарли, Афанди бува. Уларнинг устозлари хўжалигимиз раиси Т. Бердиёров, бош ҳисобчи М. Ёркулов, бош иқтисодчи Т. Қиличев, қурилиш техниги А. Тоғаев, нормаловчи М. Шариповдир. Улар шогирдларини ақл бовар қилмайдиган янги-янги ёлғонларга руҳлантириб турishдан ташқари ўзлари ҳамиша шахсий намуналар кўрсатиб келишаяпти. Биргина мисол: хўжаликда йўл текислаш, шағал ётқизиш каби ишларни бажариш учун имконият ҳам, техника-механизмлар ҳам етарли бўла туриб, уларни «қўлда бажарилди» дея меҳнат ҳақи тўлашди. Негаки, шундай қилинганда ҳамёнга кўпроқ муллажиринг тушади-да!

Устозлар йўлга қўлланадиган асфальт хўжаликнинг ўзида қўлбола қозонда тайёрланди, деган ёлғонни ҳам дўндириб, яна аллақанча маблағни талон-торож қилишди. Аслида бу ишни бажарадиган биттагина қозон бўлиб, унда кунига 8—12 тонна маҳсулот тайёрлаш мумкин, холос. Аммо ҳужжатларда 40—50 тонна, ҳатто ундан ҳам кўп асфальт пиширилган, деб қайд этилган. Кўрдингизми маҳоратларини! Устоз ҳар ҳолда устоз-да!

Транспорт масаласида ҳам кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ёлғон-яшиқларни қалаштириб ташлашган. Лекин ёлғоннинг умри қисқа, деган гапдан хабарлари бор эканми, ҳар ҳолда бу соҳадаги қўшиб ёзишлар бир куни очилиб қолишидан ҳадиксираб, йўл варақаларини ҳисобга олиш ва тарқатиш дафтарларини (1988—1989 йиллар) гумдон қилишган.

— Шундоқ қалтис замонда бунақа ёлғонларни кўпиртиришга отнинг калласидек юрак даркор, бўталарим! Айтганларингизнинг ростлигига бироз шубҳаланяпман.

— Унда, Афанди бува, бу ҳақда махсус текшириш ўтказган комиссия аъзоларидан сўранг. Барини исботлаб қўйишибди!

— Демак, Алдаркўсани ҳам доғда қолдирадиган ёлғончиларингиз ҳақида атрофга жар солаверсак бўлаверар экан-да!

Албатта! Бизнинг алдоқчиларимиз одамлар у ёқда турсин, ҳатто ерни бир зумда қойилмақом қилиб алдаб ташлашади. Агар амалда экилган экинлар билан ҳужжатларни бир солиштириб чиқсангиз, бунга юз фоиз ишонасиз. Лекин, Афанди бува, ёлғончининг рост гапи ҳам ёлғон деганлари чин экан. Раҳбарларимиз 31 хонадонга ёлғон ҳужжат билан уй-жой қуришга ер бўлиб беришган. Уларнинг ўзбошимчалик билан бир қанча ерни эгаллаб олган олти хонадонга қарата «бу ерни бўшатинглар» деган рост гапларини ҳам ҳамма ёлғон деб тушуниб, миқ этмай тураверди. Оқибатда бу иш «мен сенга тегмай, сен менга» қабилида барҳам топди.

Энди ўзингиз холис айтингчи, Афанди бува, қишлоғимизда мана шунақа довруғини оламга ййса арзийдиган алдоқчилар бўлсаю улар «фақир киши панада», деб бир четда юраверишса, адолатданми? Кўзбойлоғичларнинг маҳоратлари, санъатларини бундоқ кўз-кўз қиладиган, холис баҳо берадиган одам топилармикан?

— Топилади! Буни зиммамга оламан. Шу бугуноқ мухбир иниларимга топшириқ бераман. Фақат қилни қирқ ёрадиган мутахассислар уларнинг ростакам ёки сохта ёлғончи эканликларини текшириб кўришганда уялиб қолмасангизлар бас!

— Уялмаймиз ҳам, уялтирмаймиз ҳам, ишонаверинг!

— Ундай бўлса, ёруғ юз билан кўришгунча хайр, азизларим!

Шундай қилиб, пахтачиликларни кузатдим-де, чорпоямга қайтдим. Бундоқ қарасам, меҳмоним — Алдаркўса йўқ. Во ажабо! Ерга кирдимми, осмонга учиб кетдими?! Менимча, у ё бўшаб қолган алдархалтасини тўлғизиб келгани кетган, ё пайдо бўлган замонавий алдоқчилар олдида ўзи бир чақага арзимаслигини билиб, қочиб қолган. Хўш, сизнингча-чи?

Ёзиб олувчи:
Мурodжон КАЛОНХОНОВ.

Эпиграммалар

ХУДБИН

Индамасдан ўтиб кетди у,
Ўғриликни турса-да билиб.
Пайти келиб, ўғрилар унинг
Ўзини ҳам кетдилар шилиб.

ЕЛПУҒИЧ

Елпуғич дейдики:
«Хушомадгўй ва
Лаганбардорларни ёқтирмас
жиним».
Аммо ўзи доим
гирдикапалак,
Ўзгаларни елпиб, билмайди
тиним.

Абдулла ЖАЛИЛ.

Ҳажвиётимиз сандиғидан

«СИЗ УЙНОЛМАЙСИЗ ҲАНУЗ»

Замондошлари — Будий, Фитрат, Шавкат Идарий, Ажзий каби тошкент Таваллo ҳам Чор Руссиясими остида эзилиб, иқтисй-иктимоий жиҳатдан қаттиқ хорга тушиб қолган Туркистондаги турли иллатларни жрат билан фош этган, аёв пўстакқоқди, қилган шоирдан. У она юртида илм-фан техника ва маданиятнинг тараққий этишига тўғаноқ бўлган хурофоту жаҳолатга,маънавий қашшоқликка қарши кескин ўт очади. Адибнинг «Эмга бир назар», «Томошабусусида», «На қилмоқ кер», «Бор сўзлар», «Тўй хусда», «Бир арақхўр тилидан» каби қочириқ, пичинг ва кесатиқлар билан тўлиб-тошган шеърлари ибратлидир.

Таваллонинг асримиз бошида ёзган қатор ҳажвий асарлари инқилобий ўзгаришлар содир бўлаётган шу қайта қуриш йилларида ҳам алоҳида аҳамият касб этади. Қуйида унинг ҳажвий ижодига мансуб шеърларидан иккитасини эълон қилаётирмиз. Шояд, ўз вақтида эгасини топмаган гап энди топса...

Нашрга тайёрловчи:
Шерали ТУРДИЕВ,
филология фанлари номзоди.

ТАВАЛЛО

ЭРИНЧОҚЛАР ҲАҚИДА

Турон элиға аcкаби тўлди қашанглар,
Ялқовчиликдам кўтарган лавенглар.
Айлаб садо бўлди шу Тошкентнинг шаҳрида,
Афсус, эшитар бу қулоғи гаранглар.
Ичса, еса, сеъса, анинг муддаоси шу,
Гўё муҳит даврида наҳанглар.
Кину нифоқ аду, зарра йўқ иттифоқи,
Айлар ҳамиyatзлик ўзи билан жанглар.
Кўрмай жар, ўқимайин, олмайин газет,
Ғафлат, ғазалшағида ётиб тажанглар.
Миллатни озори асар қилмайди ҳануз,
Кўнрак чўнка ёки дили балки сангиар.
Филта, тужр неча қабатдан жилеткалар,
Ўзини ясабришда ажойиб сенглар.
Кундуз алле салла, чопон, бўйинда ридо[1]
Айлаб чов[2] соронғуда бир катта бангилар.

ОЛАЙГА БИР НАЗАР

Осмондагийёралар, боққил қаёнга боралар,
Эй нафс бн оворалар нечун кўролмайсиз ҳануз.
Симсиз биалар сўйлашиб, миллат ғамини ўйлашиб,
Юрганда тўй-тўйлашиб ҳеч бир уйолмайсиз ҳануз.
Аскар отафил замбарак, борларни қилди бедарак,
Сиз боғдюлиб тартарақ, сопқон отолмайсиз ҳануз.
Грамафонлар садо, бир игна бирлан минг наво,
Фатиус ой эй бедаво, тинч ухлай олмайсиз ҳануз.
Гимназияминарга бориб, таҳсил улум этди ўқуб,
Сизлар юи замбил тўқиб, адрес ёзолмайсиз ҳануз.
Руслардабрат олмайин, ёшларни йўлга солмайин,
Тўй-маъракадан қолмайин, ҳеч бир туролмайсиз ҳануз.
Чиқди биалар осмон, машинаси аэроплан,
Сизлар майдан ҳамон нечун тушолмайсиз ҳануз.
Эй, Тошкент аҳли, бу кун сизлар ўқинг илму фунун,
Илмсиз ин бўлғай забун, ёки билолмайсиз ҳануз.
Ғафлатдўр чойхоналар, боқур, кўринг бедоналар,
Билмам ион уйғонарлар, сиз уйғонолмайсиз ҳануз.
Кўр Овро аҳли недан ўқурлар илму фан
Кўкрак иқ, сизлар чапан, инсон бўлолмайсиз ҳануз.
Эллик йил бўлди руслар, Тошкент диёрни олдилар,
Маҳзар[3] илмни чалдилар, сизлар чололмайсиз ҳануз.
Ёздик Талло ҳасратин, билдирди сизга ниятин,
Суйган ўз миллатин, демаинг ёзолмайсиз ҳануз.

«Равноқул Ислом». Т. 1917 йил, 9-бет.

1. Ридо — дарвишларнинг устки кийими.
2. Чов — қичқирмоқ.
3. Маҳз — кўриниш, чиқиш.

ОЛМОН ХАНДАЛАРИ

Бир қизча автобусда тугунчасини қолдириб тушиб кетаётган эди, ҳайдовчи ортидан қичқирди:

— Ҳой, яхши қиз, тўхтанг тугунчангизни унутиб қолдирдингиз-ку!

— Ҳечқиси йўқ, — деди қиз йўлида давом этаркан, — дадам топилмалар бюросида ишлайди. Тугунчада унинг нонуштаси ўраб қўйилган.

* * *

Хотинини саёҳатга жўнатиб юборган эр ўғлини чўмилтирарди.

Бола қиқирлаб кулар ва дерди:

— Дадажон, энди мени ҳар доим сиз чўмилтириб қўйинг, хўпми?

— Нега энди, ўғлим?

— Нега деганда сиз чўмилтираётганда ботинка ва пайпоқларни ҳам ечмаса бўлаверар экан.

* * *

Карстнинг битта лотерея билети бор эди.

— Агар ютуқ чиқса, велосипед сотиб оламан, — деди у дадасига.

— Хўш, ютуқ чиқмаса-чи?

— Унда велосипедни сиз олиб берасиз.

* * *

Мактаб ёшидаги болаларни саёҳатга олиб чиқишди. Улар айланиб юриб кўкаламзорда сурат чизаётган рассомни кўриб қолишди ва жуда ҳайрон бўлишди. Шунда ўқитувчи тушунтирди:

— Мана, кўряпсизларми, саёҳатга чиққанда ўзи билан фотоаппарат олиб юрмайдиган кишининг аҳволи шунақа бўлади.

* * *

— Менга қара, йигитча, — ўшқирди кўл қоровули, — ҳозиргина қармоғинг билан битта балиқ тутганингни кўрдим-ку...

— Мен уни тутмасдим, аммо ўзи биринчи бўлиб чувалчангимга ҳужум қилди. Шунақа ҳолларда, айтинг-чи, ўзингиз нима қилган бўлардингиз?

* * *

— Вой худойим, бу нимаси, Ҳайне? Усти-бошингга қараб бўлмайди-я.

— Ойижон, биз «озиқ-овқат магазини» деган ўйин ўйнадик.

— Ўйнасаларинг ўйнабсанлар, аммо нега кийимларингни илма-тешик қилиб ташладинг?

— Чунки мен магазиндаги Швейцария пишлоғи бўлдим-да.

* * *

Бешикдаги бола чинқираб йиғларди. Хотин эрини туртиб деди:

— Сиз ҳам болани бироз тебранг, ахир у сизнинг ҳам болангиз-ку.

— Сен ўз томонингни тебратавер, — деди эр уйқу аралаш. — Мен томони бўлса йиғлаб-йиғлаб катта бўлаверади.

* * *

— Янги йилда ўғлингиздан қанақа совға кутаяпсиз?

— Бир китоб.

— Нега энди фақат битта?

— Эй, менга барибир, қизим янги йилда совға қилиш учун стол лампаси олиб қўйган. Ўшани синаб кўрмоқчиман, холос.

Йўлдош ПАРДА
таржимаси.

«Машинангни шатакка олмайман».

Т. ДАВЛАТОВ олган сурат.

ҚУРИЛИШ АТАМАЛАРИНИНГ ИЗОҲЛИ ЛУҒАТИ

Бошқарма бошлиғи — имзо қўювчи темиртан.

Бош муҳандис — бошлиқдан қоровулликкача бўлган вазифаларни бажарувчи универсал ходим.

Таъминот бўйича бошлиқ ўринбосари — пул топувчи машина.

Таъминотчилар — пул топувчи машинанинг механизмлари.

Кассир — бошқарманинг эркатойи.

Котиба — эркакларнинг кўзини яшнатиб, аёлларнинг рашкини қўзғатувчи «фаришта».

Хавфсизлик техникаси бўйича муҳандис — бошқарманинг ҳуқуқсиз прокурори.

Участка бошлиғи — қурилиш объектларидан пул йиғувчи «асалари».

Прораб — гўё жўхоризорга қўйилган қоровул.

Ёш мутахассис — тўфонга учраган кеманинг уқувсиз капитани.

Маош — ичувчиларнинг жони.

Ғишт — синиғи қурилишга, бутуни шахсий уйларга кетувчи танқис ашё.

Паркет — қурилишга келтирилган, лекин пулдорларнинг уйини безайдиган ёғоч поёндоз.

Панелли девор — қўшниларни бир-биридан тўсиб турувчи чилдирма.

Тайёр бўлган бино — мендан кетгунча, эгасига етгунча қабилида бунёд бўлган «кошона».

Подвал — ёпиқ сув ҳавзаси учун мўлжалланган уй ости иншооти.

Муҳиддин ОТАХОНОВ.

ФАРОМУШЛИК

(МИТТИ ҲАЖВИЯ)

— Шафтолиларнинг тагини чопиб, текислаб бода сочдик, суғордик... Даливойни айттириб, токларни кестирдик... Кўрпа-ёстиқларни чиқариб, офтобда, қатронладик... Ҳа, айтгандай... Вой ўлмаса-ам, — хотинимнинг ҳаёлига бир нарса келиб эси тескари бўп кетди, — Ҳой, қизим! Ҳой, Феруза! Электрплитани ўчирувдикми?

— Йўқ, чойнакда сув қўйиб қўювдик, — деди жон ҳолатда Феруза.

— Ҳай, дадаси, ҳозироқ жўнанг, сим қизиб кетса, уйга ўт кетади-я, тезда, жўнанг, сиз келгунча менда ҳаловат йўқ. энди.

— Э-э, битта электрплита ёнса-ёниб турар, сенда ўзи калла йўқ, ҳаёлинг жойида бўлганида ўша электр симини суғуриб келардинг.

— Жон дадаси, бориб кела қолинг энди. Ёниб кетса ҳеч вақо қолмайди.

У хотинининг майда-чуйдага деб яшириб юрган пулидан учта ўнталикни олди-да, поездга ўтириб водийга жўнади. Ишни битиргач, отига қайтди. Хотини йўл бошида кутиб турган экан.

— Электр симни суғурдиму, лекин.

— Тағин нима гап?

— Яна ўзинг бориб келадиган бўлдинг, калит кулфга осиғлигича эшик очиқ қолаверибди.

Алижон ХОЛМАТОВ.

РАССОМ ХАНДАСИ

— Шунга отамизми!
— Йўқ, бу ҳали лавозимидан олинганини йўқ.

М. ҒОЗИЕВ чизган расм.

Сўзсиз сурат.

С. САЛОҲИДДИНОВ чизган расм.

АЖИБ ДУНЁ

ҲАМ ЁРДАМ ҲАМ РЕКЛАМА

● ФРАНСУА БАРБЬЕ Парижнинг Монпарнас районидаги кўчаларда қовурилган каштан сотади. Уни ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам эртаю кеч учратиш мумкин. Унинг Чичи деган ажралмас йўлдоши бор. У тўрт яшар орангутан маймуни бўлиб фаслга қараб кийинади ва савдо қилишда Барбьега ёрдамлашади. Каштан учун пулни албатта хўжайин олади. Чичи эса иссиқ каштан ёнғоқларини авайлаб қоғоз халтага жойлайди ва «табассум» билан таъзим қилганча харидорга узатади. Бундай ёрдамчи туфайли Барбьенинг иши кундан-кунга ривожланиб бормоқда.

«РАҚСГА ТУШУВЧИ ТАОМ»

● ЯПОНИЯЛИК МАЗАХЎРАКЛАР севиб истеъмол қиладиган тирик балиқни шундай деб аташади. Сакраётган, типирчилаётган балиқ столга тириклигича қўйилади. Шундан сўнг балиқ устига қайноқ соя сардаги қуйилади, ҳамда турли зираворлар, туз қўшилади. Шу билан таом тайёр бўлади.

ЭГАРДА БИР ЯРИМ ЙИЛ

● 20 ЯШАР ФРАНЦУЗ Леон Налло велосипедда 19 ой саёҳат қилиб Нанта шаҳри яқинидаги ўзининг она қишлоғи Ла Шапель-бас-Мерга қайтиб келди. Бу вақт ичида у уч қитъадаги ўн беш мамлакат бўйлаб 23 минг километр йўл босган. У йўлда велосипед эгарини икки марта, олти марта бир жуфтдан ғилдиракни ва беш жуфт спорт шимини ўзгартирган.

ҲАМ ОШПАЗ, ҲАМ КОМПОЗИТОР

● ФРАНЦУЗ ЛУИ-МАРИЯ Массиньи ошпаз бўлиб ишларди. Бир куни ичкада бўлган тасодифий портлашдан сўнг у эслаш қобилиятини йўқотган. Лекин Массиньининг бошқа ноёб қобилияти очилиб кетган. У композиторлик қилиб 31та опера ёзган. Луи 60 ёшга тўлганда эслаш қобилияти қайта тикланган ва мусиқа ёзишга бўлган иштиёқи батамом йўқолган. Массиньи Луи энди ўзининг эски касбига қайтмоқда.

ТИШ ЧЎТКАЛАРИ КОЛЛЕКЦИЯСИ

● ШВЕЦИЯНИНГ ЭЛАНД оролида яшовчи Даг Линдбергнинг коллекциясида 448 та тиш чўткаси бор. Бундан 26 йил муқаддам Динпперга коллекция отасидан мерос бўлиб олганда 69 та экспонат бўлган. Ўтган давр ичида коллекционер ўз экспонатларини фақат кўпайтирдигина эмас, балки, ноёблари билан бойитди ҳам. Улар орасидаги иккита тиш чўткаси ўтган асрда яшаган Хитой императори оиласига тааллуқлидир. Улар фил суягидан ясалган бўлиб толалари оқ рангли от ёлидан тайёрланган.

МИЛЛИОНЕР ҚИДИРИЛМОҚДА

● НЕМИСЛАРНИНГ «Пассенлоттери» лотерея ўйинини ташкилотчилари уч ойдан ортиқ вақтдан бери 1,7 миллион марка ютган бахтли одамни қидиришмоқда. 2 февраль куни ўйинда катта маблағ ютган одам жўнатган карточкасига на исмини, на турар жойини ёзган. Ютуқни олиш одатий ўтиб кетган ҳолда, ташкилотчилар ғамхўрлик қилиб июль охиригача унинг эгасини кутишмоқчи. Борди-ю омади кулган одам топилмаса, ютуқнинг барчаси кейинги махсус ўйинлардан бирига қўшиб юборилади.

Бош муҳаррир: Аҳмаджон МУХТОРОВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖУРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТЎЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Сайди УМИРОВ, Норбобо ШАКАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топширилиш вақти 21.00
Босишга топширилди 20.50.
Индекс: 64608. 5587-буюртма.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12